

HRVATSKI PLANINAR

GLASILO HRVATSKOG PLANINARSKOG DRUŠTVA U ZAGREBU.

Br. 7.

U Zagrebu 1926. god.

Godište XXII.

Rtanj.

Dr. J. Krajač

Beograd.

I. Prilaz.

Dne 3. IV. 1926. na katoličku vel. subotu krenuli smo automobilom u $5\frac{1}{2}$ s. poslije podne iz Beograda cestom preko Grocke uz Dunav u Smederevo. Već u punom mraku stigli smo u Smederevo, gdje smo uz pomoć reflektora s automobila gledali južnu i zapadnu frontu starog smederevskog grada, zapravo golemog, kulama utvrđenog i zidom opasanog tabora, čije su brojne kule na svakoj fronti izvana sačuvane. Narod priča, da je grad zidala Jerina, žena Djordja Smederevca Brankovića. Kako kamenja nema u blizini, to se priča, da je narod morao to kamenje voziti iz velikih planina južnije, kulukom. Uspomena na to je tolika, te i danas pričaju, da su ljudi morali kamenje na ledjima nositi i od onda do danas je Jerina poznata u narodu pod imenom »Prokleta Jerina«. Ovaj silni, utvrđeni, kamenom zidani tabor na Dunavu, na izlasku moravske dolinske ravnine, dakle na vratima glavnog longitudinalnog balkanskog i danas jošte »carigradski drum« zvanog puta, — koji vodi prema Solunu i Carigradu — on je bio ključ toga druma, a pokazivao je svakako i po dimenzijama i po gradnji i po položaju na individualnu jakost, historijsku koncepciju i ispravnost shvaćanja njegovog gospodara i utemeljitelja. Vjerojatno se na istom mjestu ili gdje u blizini morala nalaziti veća rimska utvrda, koja je štitila rimsku cestu iz stare Semendrije dolinom Morave, koja je osim prema istoku išla i u zapadnom pravcu, te je nalazila svoj izlaz na more dolinom Drima. Odmah krenusmo dalje moravskom dolinom, cestom prema jugu kroz Malu Krsnu. U $9\frac{1}{2}$ s. na večer večerali smo na cesti pred selom Vel. Plana. Iza toga nastavismo odmah vožnju preko Lapova, Bagrdana, Jagodine, Ćuprije do Paraćina. Kod Paraćina krenusmo cestom u istočnom pravcu, koja vodi u Zaječar. Za kratko smo po siluetama okolnih bregova osjetili, da ulazimo u goroviti kraj.

Poslije 2 s. u noći nalazili smo se kod Sv. Petke ispod kamenog grebena zvanog Baba. Tu smo kod vrela uz cestu zaustavili auto i drijemali čekajući zoru. Oko 5 s. ujutro nastavismo put. Vijugasti brdski put nas je vodio usječenim uskim koritom potoka Grze t. zv. Čestobrodica, koja se pokazuje kao vrlo interesantna rječna sutjeska sredogorja. Odatle je cesta zavijala uzbrdicom na visinu zvanu Stolice. Stigavši gore otvorio nam se vidik na gorsku skupinu Rtnja¹⁾ u jutarnjem suncu, pokrivenu ledenim injem i zavitu u gustu maglu, koja je visila s vrhova.

Naziv Čestobrodica protumačen nam je tako, da su ti ljudi idući koritom potoka prije nego je sagradjena nova cesta, morali često prelaziti vodu idući sad s jedne sad s druge strane vijugastog korita. Takav prelaz zove se brod, a kako se je to moralno često puta obaviti dok se počeo uspon prema Stolicama — na-

¹⁾ Planina Rтанj nalazi se u istočnoj Srbiji u prostoru između rijeke Morave, Crnoga Timoka Moravice i Vel. Timoka. (Ured.).

zvana je cijela rječna sutjeska: Čestobrodicom. Jošte je jedna Čestobrodica na zapadnoj Moravi zapadno od Čačka izmedju bregova Ovčara i Kablara.

II. Uspon.

Rtanj se diže kao jaki duguljasti masiv s relativno niskog terena u pravcu istok-zapad. Bilo mu s istočne i zapadne strane prelazi konačno naglim spuštanjem u sredogorje i humlje tako, da stoji u svojoj okolini po visini samac kao osamljena dugoljasta planina. Na podnožju su mu kuće i livade, iza toga je jaki pojas šume, a bilo mu je istrgano i golo, kameni, sastojeći od više vrhova. U $\frac{2}{3}$ visine, gotovo po čitavoj sjevernoj padini opasan je pojasmom okomitih stijena živca kamena, koje imaju oblik okruglih kula i zidova. Povrh toga su gola točila i stijene, a sve se dovršava u kamenim glavlicama samog bila. Počinjući sa zapada raste mu visina prema istoku kulminirajući u najistočnijem vrhuncu glavnog bila u vrhuncu zvanog Siljak (1566 m.).

Sa Stolica spustisimo se cestom prema selu Lukovo, koje leži pod zapadnim dijelom bila Rtnja, cestom iz Beograda oko 195 km. Odlučio sam započeti uspon s te strane, kako bi uzmogao po mogućnosti preći cijelo bilo Rtnja. Zato zaustavismo auto, prigrizosmo nešto hrane i spremisimo se na put. Uzeo sam Mihajla Mladenovića iz Lukova kbr. 253., koji nas je imao voditi. U 9 s. ujutro nastupisimo uspon. Započesmo se uspinjati šumskim putem najprije preko livada iza sela, a zatim šumom i uvijek hrptom ogranka, koji je počevši od sela vodio izravno prema najzapadnijoj kamenoj glavi rtanjskog bila. Polagano došli smo uspinjući se do malih nepošumljenih tavana na hrptu, koji su poput stepenica ugodno prekidali monotoniju uspona hrpta. Tako se uspesmo do tavana Vel. Bačište, s kojega se već pružao lijep pogled prema sjeveru. Iza bočine prema zapadnoj strani od toga tavana nalazi se vrelače svježe vode, koja ne presušuje. Domaći ga nazivaju Kladenac (kod Vel. Bačišta). Riječ kladenac vjerovatno je nekad glasila: hladenac od hladne vode, kao neko sabiralište (rezervoar hladne vode), a ima svoju paralelu u riječi studenac, koja isto znači, a izvadja se od: studene vode. Tu smo sjeli i odmorili se. Visina je već bila prilična, jer su već stabla bila potpuno pokrivena injem, a hladan vjetar je dobro brija.

Sjedeći u zavjetrini kod izvora pričao nam je naš vodič, da su na susjednoj strmini zvanoj Lazareva Padina noću isla dva seljaka, pa su naišli na »sinji plamen«, koji nije jednak živom plamenu, nego je nestalan i slabiji, sinj. Oni su navodno označili mjesto na zemlji odakle se je taj plamen dizao, pa su sutradan tamo kopali i našli 40 malih i 40 velikih dukata. Vodič nam je pričao, da zakopano blago daje u predvečerje pred velikim blagdanima iz sebe znak na mjestu, gdje je zakopano u obliku sinjeg plamena, koji može vidjeti samo onaj, komu je blago namijenjeno po namislu onoga, tko ga je zakopao. Takodjer nam je pričao, da su dolazili ljudi s planovima k istom Kladencu i nad njim tražili panj od goruna (vrst hrasta), pod kojim da je jošte jedno blago zakopano, ali da nisu našli ništa.

Kad smo poslije sašli s Rtnja, pitao sam opštinskog djelovodju, da li su kakvi ljudi našli kod Kladenga kakav zakopani novac, a on mi je izjavio, da mu to nije poznato i da koliko on znade, nisu našli ništa, nego da je to priča. Riječ kladenac umjesto izvor ili bunar izgovarao je naš vodič kladanac, dok se na Staroj Planini govori kladenac.

Nastavivši uspon počeli smo izlaziti iz šume i lagano se popesmo stazom kroz kamene stijene na sedlasti hrbat t. zv. Rtanski Samar. Odatle dobisimo izgled na zapadnu izbočinu Rtnja, dok je nad nama stajala gola najzapadnija glavica samog bila. Domaći zovu planinsku kuću: pečura — valjda varijanta sa riječi: pećina. Sunce je međutim rastjeralo magle s hrptu i samo je najveći vrh Šiljak ostao obaviti s neprozirnom gustom maglom, vjetar je nešto popustio, a nad nama je stajalo tamno plavo nebo u prozirnom čistom vazduhu iza noćašnje oborine, koja je uzrokovala gusto ledeno inje, a sunce je svojim proljetnim žarom upravo pro-

diralo i ugodno ublažavalo hladnoću vjetra. Planina je u ovom dijelu dobila veličanstven izgled sa svojom bujnom razvitošću kamenih oblika i stojeći osamljena nad svojom okolicom pobudjivala je iluziju planine znatno više nego što jest. Ma da je po svom najvišem vrhu samo nešto malo viša od Risnjaka, čini u ovom dijelu utisak znatno više planine, koja bi po formaciji mogla odgovarati planini od oko 2300 m., a sjećala me je na istočnu Bosnu ɔkrenutu stranu Dinare, neposredno pod hrptom njenog glavnog bila. Bio sam ugodno iznenadjen i bilo mi je milo, što sam upotrebio prvu priliku, da se popnem na Rtanj. Strmo smo se približavali najzadnjoj kamenoj glavici, koju smo sa zapadne strane obišli i sa jednim kratkim ne teškim usponom, kroz inače okomito stijenje glavice stupili smo na sam prvi zapadni vrh u $11\frac{3}{4}$ s. ujutro.

III. Na vrhu.

Jasno se je razabiralo, kako se bilo planine sa zapada prema istoku sve više i više diže, te je posuta s kamenim glavicama, od kojih nam je najbliža gledajući joj njenu sjevernu stranu bila, u svojoj kamenoj strukturi impozantna, ma da i nije bila velika. Glavica na kojoj smo se mi nalazili, označena je u specijalnoj karti bivšeg Vojno-geografskog zavoda u Beču zone 30. kol. XXVI., izradjena po specijalnoj karti Kr. Srpskog Gjeneralštaba je sa 1306 m. visine, a cijeli je hrbat planine zupčast od kamena spuštajući se i tvoreći u svom istočnom produšku sedlo pred najvišim vrhom Šiljak, koji se s toga sedla izdvaja u obliku jake piramide, što se iz hrpta uzdiže do visine od 1566 m. Gledajući s južne Soko-Banjske strane sliče bokovi hrpta planine po formaciji južnim bokovima Karavanka, samo je Rtanj znatno više pun kamena. Naš vodič mi je rekao, da kamenu glavici na zapadnoj strani, na koju smo se prvi put uspeli zovu Gornji vrh, a istočni vrh, dakle Šiljak, da zovu Donji vrh. Kameni hrbat Rtnja od glavice, na koji smo se prvi uspeli do Šiljka ima u zračnoj liniji oko $3 \frac{1}{4}$ km.

Nastavio sam hod po hrptu, i to neposredno pod njim s južne strane. Što smo se više približavali vrhu Šiljak to je istočnjak vjetar bio jači. Pred sedlom ispod Šiljka sjeli smo, založili i skuhali čaj, našto su se prije 2 s. poslije podne razišle magle s vrha Šiljka i ja sam odlučio, da se popnem na nj. Cijeli masiv, na kojem je vrh, bio je pokriven jakim ledenim injem. Dohvatili smo serpentine lijepog puta, koji vodi po zapadnom boku gorskog masiva pod samim vrhom Šiljka i taj nas je put lijepo doveo u $2 \frac{1}{4}$ s. poslije podne na vrh Šiljka pod drveni triangулациони znak. Na stupu od betona pod znakom stajala je oznaka: »9. VIII. 1925. S. P. D.« t. j. da je put tada izgradilo i markacije, koje smo našli pod vrhom (1250 m.) postavilo je Srpsko Planinarsko Društvo.

Već s prve glavice, a pogotovo s vrha Šiljka pružao se je vrlo opširan i lijep pogled, koji je obuhvatao znatan dio Srbije prije Balkanskih ratova. Hori-zont su zatvarali sa zapada Kopaonik (najveći vrh Suvo Rudište 2140 m.), sa juga Suva Planina (najviši vrh po novoj karti prof. Cvijića 1837 m., po starijim kartama 1822 m.), sa istoka Stara Planina sa Midžorom 2186 m. i Babinim Zubom 1827 m., na sjeveru se je vidio niži teren sve do Dunava i Beograda. Od bližih planina isticao se je Jastrebac 1563 m., Vitoš planina pod Sofijom, a Šar planinu nismo vidjeli. Od svih planina, što smo ih vidjeli, jasno se je razabirao snijeg samo na Staroj Planini i svim njenim vrhovima u okolini Midžora i Babinog Zuba, pa je ta planina pravila utisak pravih Alpa sa svojom masivnošću, visinom i sniježnom kapom, ma da je snijeg u nižim partijama bio već prošaran kopnom, što se je jasno razabiralo kroz dalekozor.

IV. Silaz.

Odmorivši se u zavjetrini pod drvenom trigonometrijskom pirimidom pod samim vrhom, nastupismo povratak tako, da smo se spustili istim putem natrag na

sedlo u hrptu zapadno od vrha, zatim se sa sedla počesmo spuštati ravno sjevernom stranom dolje.

Pod samim sedlom na sjevernoj strani nalazi se vrlo lijepa, prostrana, ravna gorska livada zvana Preslež, okružena stijenama i kršom te djelomice flankirana crnogoricom. Ta livada se može nalaziti u visini od po prilici oko 1250 m. Njezin položaj pod samim najvećim vrhom Rtnja je očito predestiniran, da u najskorijoj budućnosti služi mjestom za planinsku kolibu, za one, koji se uspinju na Šiljak. Vode nema u blizini, dok je sam položaj livade vrlo lijep, a donekle i zaštićen. Ovaj put, kojim smo počeli silaziti je isti, kojim se iz postaje Mirovo uspinje preko zvanog tavana Presleža ravnine na Šiljak ne tičući ostali dio rtanjskog hrpta. Stalo mi je bilo, da upoznamo i taj put barem u njegovom gornjem dijelu. Preko velikih sniježnih ploha spuštali smo se najprije naglo kroz šumu. Tu u šumi smo se namjerili na veliki tor, u koji se izganja blago radi pašnje, ogradjen sa sviju strana visokom drvenom ogradom radi zaštite od vukova. Sad je dakako tor bio prazan. Sa strane su stajale dvije posve male kolibice za pastire. Ušao sam u jednu i pregledao ju, jer me je naročito interesovao način gradnje. Ulaz je nizak, tako da se čovjek mora duboko sagnuti, ako želi ući. Baza joj je okrugla i to sazidana od kamenog suhog zida visokog kojih 60 cm. Promjer okruga može biti jedva nešto preko 2 m., na taj zid se nadostavlju grede krovišta, koje drže krov, iznutra od lišća, izvana od slame i to u obliku visokog čunja. Po svojem temelju od kamena, po niskim uskim vratima, po okrugloj bazi temelja, po svom tlocrtu i vanjskom čunjastom obliku sjetila me je ova gradjevina na starohrvatske bunje u sjevernoj Dalmaciji i po otocima, s tom razlikom, što je kod bunja cijela gradjevina, uključivši krov od kamenog materijala, a ovdje je jednako čunjasto krovište, koje počiva na kamenom vijencu, od drva, lišća i slame. Kako je za hrvatske bunje historički dokazano, da potječu još iz doba hrvatske narodne dinastije, očito je, da se i ovdje radi o jednom tipu, koji se i kod Srba vuče kroz cijelu poznatu historiju, najvjerovalnije jošte iz vremena kad su i Srbi u predhistoriji zidali svoje pastirske stanove na temelju istog osnovnog principa, na kojemu su gradjene i hrvatske bunje, samo s tom razlikom, da su te bunje i danas ostale u kamenu, dočim se je tip takvih gradjevina u ovom kraju kod Srba prilagodio drugom materijalu.

Isprva smo se spuštali preko sniježnih ploha ispremješanih kopnom, a spuštajući se niže ostalo je samo suho tlo. Spuštajući se tako ušli smo u korito, koje ispod Presleža vodi ravno prema željezničkoj stanici Mirovo. Ovdje smo opet našli par markacija. Ovaj dio puta je vrlo strm, ali lijep. Nasuprot mu se uzdiže golem stijenje sjevernog obronka Šiljka, čini mi se da se zove Izvijani Kamen. Neko kratko vrijeme sliči ovaj uspon u koritu usponu Tominšekovim putem po koritu ispod Cmira u Julskim Alpama, prije nego li se udje u samo stijenje Cmira. Konačno smo ostavili put, koji vodi na Mirovo, jer smo htjeli saći na Inkovo, gdje nas je čekao auto, pa smo preko nekoliko bokova Rtnja izašli na livadu između vrha Obla (700 m.) i glavnog masiva Rtnja. Odатle smo se spustili mimo kuća, koje su porušili Bugari za bugarske invazije u dolinu Rajkovog potoka, te izišli na glavnu cestu i cestom išli nešto oko 1 km. do glavne kafane u Lukovom, kamo smo stigli već poslije 5 sati po podne. Osamljene seljačke kuće na sjevernom podnožju Rtnja ma da na prvi pogled prave utisak siromašnih gorskih kuća upravo su bogate brojnom stokom.

Brojne uvale sjevernih obronaka Rtnja u svojim nižim partijama su pune izvora, koji tvore brojne potočiće sa relativno mnogo vode, a svi utiču u Crnu Reku zvanu i Krivovirski Timok (po selu Krivi Vir, gdje izvire); sa zapadnog dijela rtanjskog masiva utječu u nju izravno, a sa istočnog dijela, istočno od vrha Obla utiču u Mirovačku Rijeku i s njome utiču istočno od Jablanice opet u istu Crnu Reku.

V. Opažanja uz put.

Interesantno je, da — prema pripovijedanju — na Gjurgjev-dan ujutro izlazi iz okolnih sela muška i ženska mladež na jedan od srednjih vrhova Rtnja i to baš na vrh od 1306 m., impozantnu kamenu glavicu u obliku golemog oltara, te se tamo veseli do 4 ili 5 sati uvečer i tada se vraćaju natrag kućama. Za taj običaj rekoše mi, da je to običaj od davnine. Vjerovatno će ovaj običaj potjecati iz predkršćanskog doba, kada su se u stanovite dane na planinama slavila predkršćanska nacionalna božanstva prema godišnjoj dати i putu sunca.

Kako vrijeme, kada momci i djevojke polaze na vrh t. j. na sam Gjurgjev-dan tako i činjenica, da baš momci i djevojke polaze na vrh, pokazuju da se radi o ostacima nacionalnog kulta božice Lade, koja se je slavila kada se je sunce nalazilo na svom godišnjem putu u Zodijaku u zviježđu Mladoženja (Dvojci ili Blizanci). Ladi, božici ljubavi i proljeća posvećeno je zviježđe: dragim kamenjem posuta Ladina Preslica (Babini ili Ladini štapi, inače Orion). Možda odatle i ime vrhunca: Preslo na Rtnju prema specijalnoj karti kao mjesto nekadašnjeg Ladinog kulta. Ta se ideja opetuje dalje u imenu Preslež, pak u imenu skrajnog istočnog (iza Šiljka) niskog vrha, koji se i danas zove Baba. Dakle je Rtanj u preistoriji mogao biti planina nacionalnog religioznog Ladinog kulta u proljeću i očito se je taj kult u slavu mladeži, pjesme i kola morao vršiti na onoj kamenoj glavici impozantne strukture u obliku velebnog prirodnog oltara, na čijem se tavanu i danas mladež na Gjurgjev-dan sastaje. Vjerovatno je tada i cijela planina nosila drugo ime. Možda je Preslo bila oznaka za cijelu planinu.

U slovenskoj su s epravjeri — koliko je poznato — o današnjem Gjurgjevdanu obdržavali noćni rusaljski sastanci t. j. sastanci na izvorima i vodama, gdje su se štovale rusaljke vodene vile. U Banatu, Bosni i Hercegovini zgrne se narod već u predvečer Gjurgjev-dana na živa vrela, gdje će se za zdravlje iz žive vode napiti, te uz vatru i pečenicu u kolu razigrati. Djevojke drže potajne sastanke te se iza »napitka žive vode« u rosi livade okupaju, da budu ljepše. (V. Gržetić: O vjeri starih Slovijena, Mostar 1900. str. 125.)

O Gjurgjev-danu i cigani, koji stanuju pod samom planinom izmedju sela Lukova i planine peku janice pred svojim kolibama sve jedan ražani do drugoga tako, da svaka obitelj za svaku mušku glavu u kući peče po jedno janje. I to mora da bude običaj iz prastarih vremena, a morao je značiti žrtvu, što ju kuća donosi za svakog svog muškarca, za njegovu dobrobit ove godine, a imati će valjda i veze sa opisanim Ladinim kultom o Gjurgjevu danu. Božica Lada silazi samo jedan godišnji s neba i to na Gjurgjev-dan na planinu, gdje se pretvara u bor ili i vitku jelu.

U pojedinim selima ispod Rtnja ima ljudi, koji se i danas u svojim kućama služe ostacima nekog 'starog romanskog dijalekta i te ljudi seljaci zovu', da su Vlasi, čime se potvrđuje, da je riječ vlaš u ukupnoj našoj historiji značila: Romane.

Imena sela na neposrednom sjevernom podnožju Rtnja sjećaju na imena mjesta, koia dolaze na podnožju Sjever. Velebita tako: Lukovo, Mirovo, Jablanica na Crnoj Rijeci (u Hrvatskom Primorju Jablanac), nešto dalje Podgorac (gdje ima ostataka vlaškog dijalekta).

Kojih 9 km. od Lukova cestom prema istoku je mjesto Boljevac, a oko 35 km. od njega u sjevernom pravcu je mjesto Zlot, od kojeg uz rijeku 20 minuta hoda nalazi se duga špilja u dva kraka zvana Lazareva Pećina, vjerovatno napušteno korito bivše podzemne rijeke, koja je danas niže propala te faktično izvire ispod špilje, kao u Hrvatskoj u Baraćevim špiljama kod Rakovice. To je uz Prekonošku špilju (kod sela Prekonoga) kod Svrljiga (na putu izmedju Niša i Knjaževca) najvažnija špilja Srbije u starim granicama, prije balkanskih ratova.

U Lukovu sam slušao priču o ruševinama Gamzigrada kod Zaječara, koja glasi: bile su dvije kneževske sestre Gamza i Vida, koje su u staro doba djelile

svoje očinstvo, pa je jedna, Gamza, dobila zemlju zapadno od Timoka, a druga Vida zemlju istočno od Timoka. Gamza je sebi sazidala grad, koji je dobio ime Gamzigrad, čije ruševine i danas stoje branjene sa sjevera okukom Crne Rijeke kod Zaječara, a Vida je osnovala grad na Dunavu, koji se i danas zove njenim imenom t. j. današnji grad Vidin u Bugarskoj istočno od Zaječara.

Selo Lukovo postavilo je u spomen palim u svjetskom ratu kameni spomenik sa česmom. Znamenito je i to, da su se od 30 zarobljenika, koji su u svjetskom ratu bili zarobljeni i odvedeni u Bugarsku, vratila samo dvojica kući živa.

Gradnja planinarskih kuća na Velebitu.

Dr. J. Poljak.

Zagreb.

Naglim porastom hrvatskoga planinarstva nakon rata nastupila je i potreba izgradnje planinarskih skloništa i kuća po svim našim planinama. Hrvatsko Planinsko Društvo shvaćajući zamašaj nagloga razvijanja planinarstva stavilo si je glavnom zadaćom postepenu izgradnju skloništa i kuća na svim istaknutijim mjestima naših lijepih planina. Kako su sredstva društvena bila uvijek skromna, a potpore nije bilo ni od koje strane, jer se u nas još ne shvaća važnost planinarske ideje za kulturni i nacionalni rad, to je gradnja planinarskih objekata po našim planinama tekla dosta polagano, a ne ćemo pretjerati ako kažemo, da je stajala na mrtvoi točki. Boreći se ls financijalnim teškoćama H. P. D. nije moglo pristupiti brojnijim izgradnjama, nego je pristupilo ponajprije proširenju planinarske kuće na Slijemu, da si tako bar osigura stalno vrelo prihoda, kojega će moći nakon potpune uredbe shodno primjeniti na ostale naše planine.

Da su te nade bile opravdane dokazuje nam i proračun blagajnika za buduću godinu, iz kojega se vidi kako slijemenska kuća odbacuje lijepo kamate na uloženu glavnici, a koje su već u tom proračunu uvrštene za izgradnju planinarskih kuća. Uz slijemensku kuću obnovljeno je planinsko sklonište na Smrekovcu pod Risnjakom, a nabavljen je novo sklonište na Mirovu u Velebitu na Alanu Jablanacu.

U to je postao ministrom trgovine i industrije naš zasluzni i agilni predsjednik dr. I. Krajač, pod čiji je resorpotpalo i odjelenje za turizam. Kao izvrstan i strastven planinar, koji je obašao sve naše planine uvidio je, da sve te krasote i ljepote naših planina ne će doći do jačega izražaja odnosno do življega planinarskoga posjećivanja ne bude li se u što kraćem roku na eksponiranim mjestima izgradile planinarske kuće i skloništa. Imajući na umu kako posjećivanje slovenskih planina, u kojima na razmjerno malenom prostoru ima preko 40 planinarskih kuća i skloništa stavio si je za geslo »graditi i opet samo graditi«, jer jedino tako ćemo moći podići planinarenje po našim gorama i istaći njihovu ljepotu i vrijednost za planinarstvo. Budimo iskreni pa priznajmo zašto naši planinari toliko polaze u slovenske planine, a od naših manje više zaziru? Nisu tu razlogom prirodne krasote, kojima obiluje slovenske planine, jer možemo mirne duše reći, da naše planine ne zaostaju svojim prirodnim krasotama niti najmanje za slovenskim. Da je tomu tako posvjedočuje izjava jednoga od prvaka planinarstva "Sloveniji", koji je pred kratko vrijeme prvi puta bio na Velebitu i usveo se na Mali Raijinac, na mi među ostalim piše: »Pogled na celo falango je veličanstven«, dokaz dakle, da prirodnih krasota ne manjka. Razlog je dakle drugi zašto planinari toliko polaze u Sloveniju. Ja sam potpunoga uvjerenja, da je razlog komoditeta naših planinara, koji nisu vični na svojim turama, da za volju prirodnih krasota i vanrednoga uživanja pretrpe nešto neugodnosti i da pregore komfor što im ga daju planinske kuće Slovenije, a kojega u našim planinama nemaju radi pomanjkanja planinarskih kuća.

Baš ta okolnost potakla je H. P. D., da se ozbiljno pozabavi izgradnjom planinarskih kuća na našim planinama, a i g. ministar je shvatio važnost tih gradnja, pa je njegovom zaslugom već ove godine omogućena izgradnja planinarskih kuća na Obruću i na Bijelim Stijenama. Iza toga dolazi izgradnja kuća na Velebitu, pak tom prilikom htio bi istaći neke momente, koje bi trebalo uočiti prije same izgradnje.

Kako Velebit u svojoj geografskoj protezi zauzimlje prostor od preko 160 km. duljine jasno je da je potreban veći broj kuća, tim više što Velebit nema u partijama iznad 600 m. stalnih naselja, nego samo periodički nastanjenih stanova tako, da je planinarima gotovo onemogućeno planinarenje Velebitom kroz pretežni dio godine izuzev mjeseca kada su stanari u svojim stanovima, a to je od Petrova do 15 odnosno 30. kolovoza. Kroz to vrijeme može dakle planinar u Velebitu biti opskrbljen bar najnužnijim potrebama kao mlijekom, sirom, jajima a gdje gdje i kruhom, te noćistem u stanu ili na sijenu, a ostali dio godine s tih razloga je nepodesan za planinarenje, jer je teško i naporno nositi sobom po onim teškim putevima veći teret. S tih razloga kao i s razloga, da se planinarenje po Velebitu što jače razvije potrebna je izgradnja kuća diljem velebitskoga gorskoga grebena. H. P. D. ima za sada u projektu izgradjenu dvaju kuća na Velebitu i to jednu u sjevernom dijelu, a drugu južnom dijelu Velebita; osim toga graditi će gospička podružnica kuću na Visočici. Do sada postoji na Alanu jablanačkom skloništu na Mirovu i planinarska kuća »Gojtanov dom« na podnožju Crnopca.

Za izgradnju planinarske kuće na sjevernom Velebitu odabrano je predbježno mjesto na sjeverozapadnom obronku Zavižanske kose (Vučjak.) Poznavajući dobro prilike u Velebitu držim, da to mjesto nije baš najzgodnije izabранo s razloga, što je na periferiji gorskoga masiva i s razloga što je izvrženo jakim udarima bure. Ako se već podiže kuća u tome dijelu Velebita to je bezuvjetno nužno s planinarskoga gledišta, da je ta kuća tako smještena, da planinari imadu na sve strane prilično jednaku udaljenost. Smještajem planinarske kuće na sjeverozapadnoj strani Zavižana tomu nije nikako zadovoljeno, jer bi se ta kuća nalazila na početku gorskoga masiva tako, da bi bila podesna samo za izlete na sjevernije vrhove kao Markov Kuk, Vel. Plješivici i Zavižansku kosu, a već izlet na Mali Rajinac zahtjevao bi dulje vremena. Uz to je pristup za taj dio Velebita vrlo podesan s Oltara, gdje se nalazi gostionica u kojoj se može prenoći i dobiti opskrba. Što se tiče opskrbe vodom to bi se kuća morala opskrbljivati vodom iz ruje na Došenovcu koja doduše ne presuši, ali za velike suše ima razmjerno vrlo malo vode. Vodice su predaleko oko 500 m. ispod odnosnoga mesta, a i presuši za jače i dulje suše. Jedina dakle stalna opskrba vodom bila bi sniježnica pod vrhom Zavižanskoga Pivčevca zvana Vučošića Sniježnica, a koje je mjesto udaljeno od projektirane kuće oko pola sata. Još je jedan vrlo važni faktor koji ozbiljno govori protiv izgradnje planinarske kuće na podnožju Vučjaka, a to je bura. Kako bi kuća bila smještena ispod samoga sedla bila bi izvržena neprestanim udarima bure od koje bi stradavao poglavito krov, a i ostali dijelovi bi dosta trpjeli. Na tu okolnost upozorio me je lugar onoga sreza, koji je izjavio da je baš na tomu mjestu najjača bura, pa da zimi ima upravo vanrednu razornu snagu.

S tih razloga držim da bi bilo moglo podesnije smjestiti planinarsku kuću na jugozapadnoj strani Jezera, a na podnožju Maloga Rajinca tik puta što vodi iz Jezera preko Velikoga Loma na Lubenska vrata. To je mjesto gotovo u sredini sjevernoga dijela Velebita, pa je zgodna izlazišna točka za izlete prema Zavižanima, Velebitskoi Plješevici, Markovu Kuku, a s druge strane prema Lubenskim Vratima, Hajdučkim Kukovima, Lubenovcu i Vel. Kozjaku. Uz to je to mjesto zaštićeno od bure, a voda bi se dobivala iz sniježnice koja je nedaleko toga mesta. Ta bi kuća bila udaljena od mjesta Krasna dva sata što bi planinarima dobro došlo kada bi dulje vremena boravili u kući, jer se u Krasnu može nabaviti potrebna opskrba. Centralni smještaj ove kuće držim, da bi bolje odgovarao ciljevima i

svrsi kojoj bi bila namjenjena, nego li kuća, koja bi bila smještena posve na periferiji gorskoga grebena Velebita.

Što se tiče mjesta za izgradnju planinarske kuće na Visočici moram reći, da je mjesto vrlo dobro izabранo i da će kuća na tomu mjestu potpunoma zadovoljavati svojoj svrsi. Nu nisam nikako sporazuman s time da se na Visočici zida umjesto planinarske kuće putnički hotel, koji bi stajao velike svote novaca, a koji ne bi odbacivao niti godišnje kamate uložene glavnice, a nema niti razloga, koji bi opravdavao zidanje u ovako velikom stilu. Za sada kao i za dugo dogledno vrijeme dostaje na Visočici izgraditi dobru solidnu planinarsku kuću s najviše dvije sobe i kuhinjom, koje će frekvenciji Visočice odgovarati kroz najmanje 20 godina.

Projektirana kuća na Dōcima trebala bi da se izgradi što prije, jer se taj dic Velebita radi zgodne veze preko Medka i opet spuštanja preko Paklenice najviše posjećuje, a najoskudnije je za sada planinar tamo spremlijen. Danas nema na Dōcima nego samo jedan mali i vrlo loši stan, u kojega se planinar za nevremena ne može skloniti, jer ima puno stanara, pa je u takovu slučaju izvržen najgorjem nevremenu i prisiljen je da probdiće noć na otvorenom uz vatrū. Što se tiče mjesta za ovu kuću držim, da bi bilo najzgodnije sagraditi kuću tamo gdje su bilj nekoć stanovi, i gdje nedaleko sniježnica, a i u zaklonu je od bure. Malo težje je ovdje s vodom pošto na samim Docima nema nikakova vrela, u neposrednoj blizini, nešto dalje ima na sjevernoj strani iznad velike ponikve na prelazu iz Javornika na Babje jezero periodičko vrelo s dobrom pitkom vodom, koja za velike suše presahne. Ruja prema Badanj Docima ili Javorniku nije za piće, pa nam preostaje jedino gore spomenuta sniježnica.

Što se tiče tipa kuće držim, da bi valjalo zadržati predbjeko za sve kuće jedan tip, naime dvije sobe i kuhinja sa jednostavnim daščanim ležajima, a u svakom slučaju valjalo bi u sporazumu s ministarstvom šuma i ruda stvar tako udesiti, da bi odnosni lugar u čijemu je srezu kuća na niu pazio, jer samo tako će biti moguće, da nam se kuće održe bez znatnije štete, koju bi inače čobani i nepozvana čeliad svake godine činili.

Nakon izgradnje ovih neophodno potrebnih planinarskih kuća, bez kojih se ne može zamisliti planinarenje po Velebitu u većem stilu, valjalo bi pristupiti izgradnji još nekih kuća, koje bi bile tako smještene, da bi se od njih moglo planinarići po stanovitim dijelovima gore, koji su bogati vanrednim prirodnim krasotama, ali uslijed pomanjkanja skloništa za planinare posve nepristupačni.

O tim kućama govoriti ćemo u svoje vrijeme nešto opširnije, a iznešeni retci neka služe na proučavanje poznavacima Velebita, na da svaki iznese svoja opažanja, da se gradnja može izvesti što zgodnije po interesu planinarstva, jer više oči i više vidi.

Društvene vijesti.

ZAPISNIK

52. redovite godišnje glavne skupštine Hrvatskog planinarskoga društva u Zagrebu.

održane u petak, dne 25. lipnja 1926. u Gradskoj vijećnici u Zagrebu.

Prisutno članova matice: 135.

Podr. »Visočica« u Gospicu (punomoćnik Mirko Bothe) 28 glasova.

Podr. »Svilaja« u Sinju (punomoćnik Viktor Šetina) 2 glasa.

Podr. »Bjelašnica« u Sarajevu (punomoćnik Dr. Zlatko Prebeg) 5 glasova.

Podr. »Japetić« u Samoboru (delegat Stj. Šoić i Mirko Kleščić) 12 glasova.

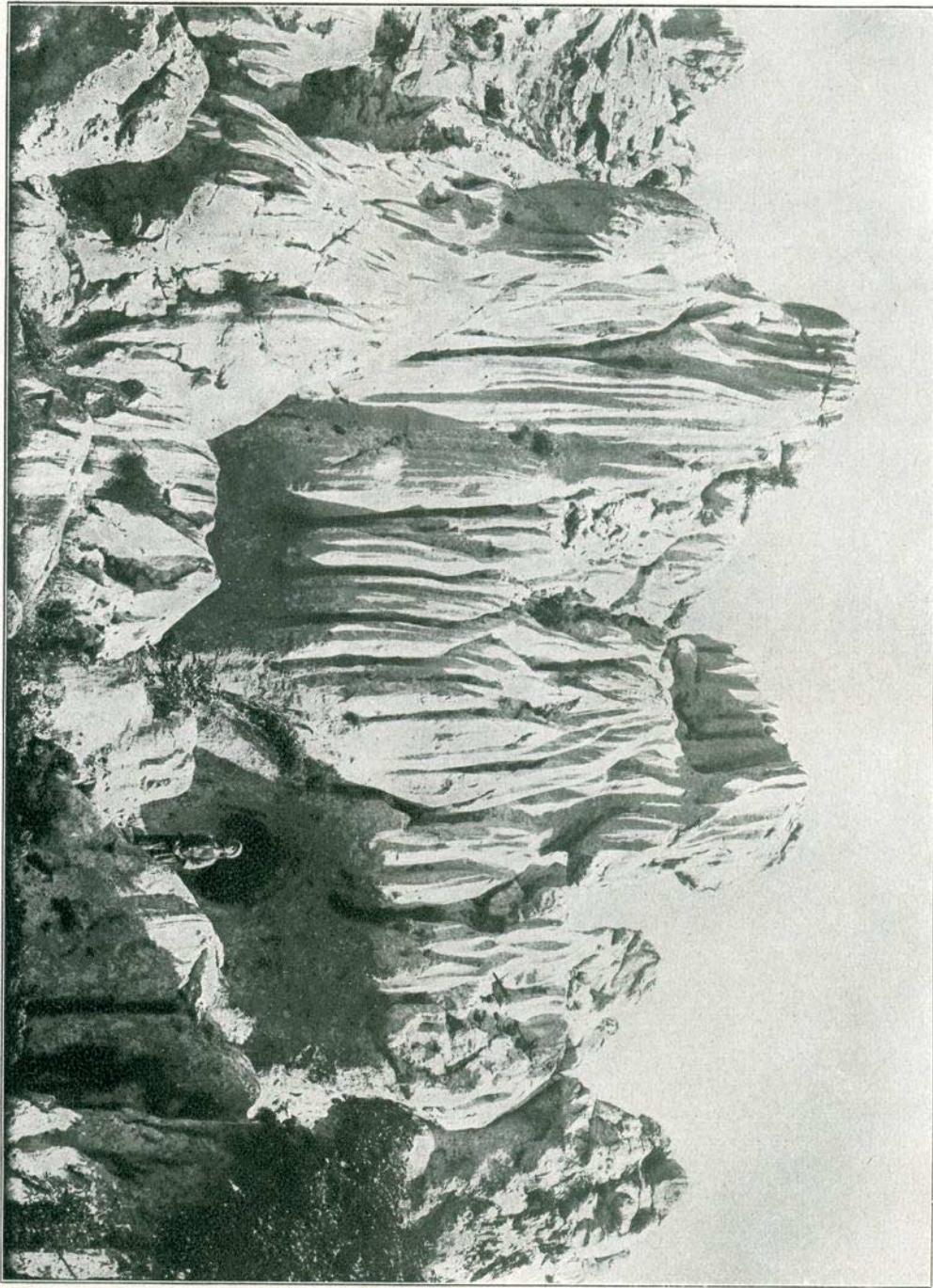
Podr. »Drenin« u Crikvenici (punomoćnik Josip Vučak) 4 glasa.

Podr. »Klek« u Ogulinu (punomoćnik Ervin Köröskenyi) 7 glasova.

Podr. »Krndija« u Orahovici (punomoćnik dr. Josip Poljak) 4 glasa.

JUŽNI VELEBIT: VRH PRAG.

FOTO: DR. R. SIMONOVIC.

Podr. »Plešivica« u Jastrebarskom (punomoćnik dr. Zlatko Prebeg) 4 glasa.

Podr. »Mosor« u Splitu (punomoćnik dr. Zlatko Preebg) 7 glasova.

Podr. »Železna gora« u Čakovcu (punomoćnik Stjepan Jerković) 5 glasova.

Podr. »Moslavina« u Kutini (punomoćnik Ervin Köröskenyi) 1 glas.

Podr. »Medvednica« u Donjoj Stubici (punomoćnik Dragutin Müller) 2 glasa.

Podr. »Ivančica« u Ivancu (punomoćnik Franjo Saletto) 5 glasova.

Podr. »Bilogora« u Bjelovaru (delegat prof. A. Medur) 13 glasova.

Podr. Martinščak u Karlovcu (delegat Slavo Balaš) 16 glasova.

Podr. »Snježnik« u Krasici (punomoćnik Mirko Bothe) 3 glasa.

Podr. »Zrin« u Petrinji (punomoćnik prof. Vl. Stahuljak) 9 glasova.

Podr. »Jankovac« u Osijeku (punomoćnik D. Malivuk) 1 glas.

Podr. »Oštrec« u Zlataru (delegat Ivan Lasković) 2 glasa.

Podr. »Vinica« u Dugojresi (delegat Dragutin Riesner) 5 glasova.

Ukupno 274 glasa.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvještaj tajnika.
3. Izvještaj blagajnika.
4. Izvještaj nadzornoga odbora.
5. Odobrenje godišnjeg proračuna.
6. Podijeljenje odriješnice, upravnom i nadzornom odboru.
7. Izbor predsjednika.
8. Izbor petorice članova upravnoga odbora (§ 7. pravila).
9. Izbor nadzornog odbora.
10. Eventualia.

Ad 1. Podpredsjednik g. **Josip Pasarić** otvara u 20.35 glavnu skupštinu, ustanavljuje, da je ona prema § 6. propisno i na vrijeme sazvana i da je prisutan dovoljan broj članova. Izriče slijedeći pozdravni govor:

Sestre i braće planinari! Pošto se sakupio dovoljan broj članova za obdržavanje skupštine u smislu naših pravila, čest mi je otvoriti ovu 52 glavnu skupštinu našega društva. Dopustite mi, da u prvom redu srdačno pozdravim gospodu izaslanike naših podružnica i one članove središnjice, koji s punomoći zastupaju ostale podružnice, o čemu će vas pobliže g. tajnik izvjestiti.

U kratkom osvrtu na prošlogodišnji rad našega društva ugodna mi je dužnost, da najprije izrečem srdačnu hvalu našem vrlo zaslужnom bivšem predsjedniku g. dru. Ivanu **Krajaču**. (Živio). On je počevši od g. 1921. sve do 2. polovine g. 1925. kao predsjednik vodio naše društvo od uspjeha do uspjeha tako, da je ono danas brojem članova i podružnica najjače na slavenskom jugu. On je izradio i u više govora sjajno obratio ideologiju i program hrvatskoga planinarstva, označujući mu put razvoja u smjeru Gorskih kotara Velebita, Dinare i bosansko-hercegovačkih planina. On se i sada, kad mu kao ministru trgovine i industrije nije moguće da ostane na čelu našega društva, sveudil svojski brine za njegov procvat i napredak, pa sam uvjeren, da i danas u duhu prisustvuje ovoj skupštini. Njegovoj brizi i zauzimanju imamo da zahvalimo, što je u prošloj godini po prvi put i naše društvo zapao u dio državne potpore za podizanje planinarskih kuća i koliba. Ta je potpora dobro došla središnjici kod proširenja i nadogradnje planinarske kuće na Sljemenu, a našim podružnicama u Gospiću i na Sušaku služit će jamačno jakom pobodom, da još ove godine pristupe izgradnji planinarskih kuća, i to prva na Visočici kraj Gospića, a druga na Obruču nad Grobničkim poljem. Osim toga je središnjica u najnovije vrijeme dobila novu potporu za gradnju dviju planinarskih koliba, i to jedne na Bijelim Stijenama, a druge na Sjevernom Velebitu, uz obvezu, da se te kolibe podignu što prije, ako je moguće još ove godine. Time bi se doskora imao povisiti broj naših planinarskih skloništa, za 4 i to 2 oskrbljene kuće: na Visočici i Obruču, i 2 neopskrbljene kolibe: na Bijelim Stijenama i Sjevernom Velebitu.

Hvalu smo dužni našim dobrotvorima, napose gradskoj općini, koja nam je išla na ruku kod nadogradnje planinarske kuće na Sljemenu, a za današnju glavnu skupštinu susretljivo nam ustupila ove prostorije. Ujedno mi je čest izreći hvalu našem novinstvu, koje redovno donosi društvene vijesti i članke o planinarstvu pa time podupire propagandu i širenje planinarske misli. Treba priznati, da našem novinstvu pripada velik dio zasluge, što je ljubav i mar za planinarstvo zahvatio široke slojeve našega gradskoga, a gdjeđje i seoskoga svijeta.

Milo mi je, što mogu istaknuti, da i u prošloj godini hrvatsko planinarsko društvo bilježi više vidljivih uspjeha. To je u prvom redu proširenje i nadogradnja naše planinarske kuće na Sljemenu. Bila je naša davna želja, da se ta kuća, koja je u posljedne vrijeme bila i pretjesna i premalena, proširi i nadogradi, kako bi mogla

udovoljavati sve većim potrebama i opravdanim zahtjevima naše razgranjene organizacije od nekoliko tisuća članova. Stoga je naš upravni odbor već g. 1920. zaključio izvesti tu nadogradnju s dvostrukim brojem ležaja po nacrtu odbornika g. Augusta pl. Pisačića. Predradnje su vršile poslije proslave naše pedesetogodišnjice u g. 1924., a gradnja je započela koncem travnja 1925., dok se svečano otvorene izvršilo 18. listopada ove godine. Veliku zaslugu za izvedbu te gradnje stekao je požrtvovni naš odbornik i začasni član g. August Pisačić, koga je kod toga izdašno podupirao naš planinarski Nestor, odbornik i začasni član g. Vjekoslav Novotni. (Živil!) Naše je društvo taj dom u spomen 1000-godišnjice hrvatskoga kraljevstva, koja se slavila prošle godine, prozvalo »Tomislavovim domom«, a ujedno je u slavu toga narodnog jubileja priredilo u sporazumu sa podružnicama više zajedničkih izleta, kao onaj u Dalmaciju, kolijevku hrvatskoga kraljevstva i na Dinaru, zatim u Liku i na Visočicu i dr. Tako je naše društvo zajedno s podružnicama dostoјno sudjelovalo u ovoj velikoj hrvatskoj slavi.

Pored proširenog »Tomislavova doma« naše je društvo u prošloj godini zaslugom naših revnih podružnica dobilo dva nova planinarska skloništa. Tako je naš začasni član zasluzni i požrtvovni predsjednik naše podružnice »Visočice« u Gospicu g. I. Gojtan kupio o svom trošku prostranu kolibu pod Crnopcem u Južnom Velebitu, a podružnica »Japetić« u Samoboru podigla je sklonište na Japetiću, a za taj hvalevrijedni pothvat stekao je osobitih zasluga njezin član gosp. Mesić. Ta dva nova skloništa služit će bez sumnje daljemu razvoju planinarstva u tim krajevima. Osim toga dvije su naše podružnice podigle piramide (vidikovce), i to podružnica »Medvednica« u Stubici na obližnjem vrhu Kapelščaku, a podružnica »Zrin« u Petrinji na Cepelišu kraj Hrastovice. Prema tomu naše društvo ima sada 13 planinarskih objekata: 1 opskrbljenu kuću na Slijemenu, 8 planinarskih skloništa: u Prekriju i na Japetiću u Samoborskim gorama (2), u Smrekovcu pod Rišnjikom (1), na Alanu i u Strugama na Sjevernom Velebitu (2), pod Jadičevom planom na Senjskom Bilu (1), u Dulibi pod Crnopcem u Južnom Velebitu (1), i na Mosoru u Dalmaciji (1), 4 planinarska vidikovca (piramide): 2 željezne na Slijemenu i na Plješevici, 2 drvene na Kapelščaku i Cepelišu. Taj se broj, kako sam već rekao, ima još ove godine povećati za 4 nova objekta, što će bez sumnje dati novog zamaha razvoju našeg planinarstva u pravcu Gorskih kotača, Velebita i Dinare. Taj pozitivni rad našega

društva odgovara tradiciji i dušu, što smo nasili jedili od naših slavnih osnivača, koji su osnovavši prije 52 godine HPD. odmah dobro shvatili, da je za razvitak planinarstva u prvom redu potrebno gradenje skloništa i vidikovaca, pa krčenje i označivanje putova. No onda se kraj maleg broja članova i neznatnih sredstava moglo malo raditi i graditi, pa stoga treba danas, kad se je od skromnog društva razvila velika planinarska organizacija, dvostrukim marom i brigom poraditi, da se manjak prošlosti nadoknadi intenzivnim radom sadašnjosti. Kako u novije vrijeme hrvatski planinari ne zalaze samo u susjednu Sloveniju, nego se sve više navraćaju u Gorski kotar i Hrvatsko Primorje, na čarobna Plitvička Jezera, kojima na daleko nema premca, pa na Velebit, Dinaru i Mosor, otkad je otvorena dalmatinska pruga, nameće se dužnost našemu društvu, da u tom planinskom području gradi skloništa, krči putove, podiže putokaze i traži zgodna ishodišta. Tomu pokretu dobro dolazi u susret osnutak novih podružnica u Dalmaciji, gdje su se u prošloj godini podružnici u Sinju pridružile dvije nove: u Splitu i Šibeniku, koje razvijaju živu djelatnost i planinarsku propagandu.

Naše je društvo i u prošloj godini vršilo rad na planinarskoj propagandi poučnim predavanjima, zajedničkim izletima i priređivanjem planinarskih izložba, o čemu će vas pobliže izvjestiti g. tajnik. Napose mi je spomenuti vrlo uspјeli »Planinarski dan« na Plitvicama, gdje su se na poziv našega društva skupili braća Srbi iz Beograda i Novog Sada i braća Slovenci iz Ljubljane. Na tom se je sastanku udario temelj Savezu planinarskih društava Srba, Hrvata i Slovaca, o kojem su se vodili pregovori još od god. 1921. U tom je pitanju naše društvo zastupalo već od početka jedino ispravno stanovište, da ne valja stvarati jedinstvenog društva, protiv čega je rječito govorilo loše iskustvo kod drugih kulturnih udruženja, nego da treba stvoriti savez planinarskih društava, u kojem bi svako društvo zadržalo svoju autonomiju, ime, imovinu i organizaciju. Ta je misao došla do izražaja i u pravilima Saveza, koja su primljena na prvom kongresu saveznih društava 17. siječnja 1926.

Sa žaljenjem moram napomenuti, da se je upravo u vrijeme osnutka toga saveza dogodilo nešto, što je znatno ometalo djelovanje saveza i planinarskih društava, a po tome i razvitak planinarstva u cijeloj državi. Baš u tom času izšla je naime nova naredba ministra saobraćaja (dra Radojevića), da se planinarskim društvima uskrćuje povlastica polovične vozne cijene na državnim željeznicama, koju su planinari nesmetano

uživali kroz posljednje tri godine, a podijelio ju ministar g. dr. Svetislav Popović, koji je i sam dobar planinar. Ta nenadana uskrata bila je za sva planinarska društva u našoj državi velik udarac, a za hrvatske planinare bilo je uz to i nemalo iznenadenje, jer se prije toga nama s izvjesne strane govorilo i prijetilo, da će se ta povlastica oduzeti, ako se ne stvori jedinstveno planinarsko udruženje kao u Čehoslovačkoj ili barem planinarski savez; a kad se je taj savez doista u načelu prihvatio i počeo djelovati, povlastica se naprsto oduzela, mjesto da se utvrdi i proširi. Savez je poduzeo sve moguće korake, da se ta povlastica povrati, ali na žalost nije nalazio odziva, očito poradi slabog razumijevanja. Tek nedavno na ponovnu molbu saveza i posredovanje ministra trgovine i industrije g. dra I. Krajača donio je obećanje, da će se ista povlastica opet uvrstiti u pravilnik o osobnom prometu, pa će tako otpasti vrlo nepodesan postupak s pojedinačnim melbama i nepraktičnim uputnicama. Takvu povlasticu uživaju planinarska društva u svim naprednim zemljama, jer je ona jaka poluga za promicanje planinarskog prometa i podizanje narodne gospodarske privrede, osobito u planinskim krajevima. Moramo iskreno priznati, da je u našem društvu uskrata povlastice nepovoljno djelovala na neke članove, osobito na neke novije, koji su se baš radi ove povlastice upisali, a sada su izostali; no velika većina starih i svijesnih planinara ostala je usprkos tomu vierna našem društvu, na čemu im s ovoga mjesta izričem hvalu.

Dužnost me pieteta zove, da se sjetim naših milih pokojnika. U prošloj smo godini izgubili više vrijednih i zaslužnih članova, a među njima je i osnivač našega društva, višegodišnji podpredsjednik i odbornik i planinarski pisac g. dr. Mišo Kišpatić. (Slava mu!) Kišpatić pripada onoj plejadi prirodnih stručnjaka, koji su već u početku živo prionuli uz naše društvo i hvalevrijedno nastojali, da s planinarstvom spoje prirodno naučno istraživanje naše domovine. Tomu pravcu treba da HPD ostane vjerno i da u svoje kolo nastoji privući ljude kova Kišpatićeva. (Slava mu!) Sa zahvalom se sjećamo dobrotvora našega društva g. Jaroslava Bartulića, koji je ostavio društvu lijepi iznos od 5000 dinara; a izgubili smo dva poznata planinara, trgovca Ivana Wagnera i generala Hrženjaka (Slava im!).

HPD čekaju u novoj godini nove zadaće, ako hoće da kroči putem napretka i postepenog razvoja. Među ovima jedna je od prvih gradnja novih planinarskih kuća i skloništa. Ako bude sreće i očekivanih prihoda, ima nade, da će se u novoj godini pored gore spomenuta 4 objekta podići ko-

libe na Docima u južnom Velebitu i okolicu Samara na Dinari pa piramida sa skloništem na Ivančici, a ujedno izvesti pripremne radnje za tri opskrbljene kuće: na Plitvičkim Jezerima, na Rišnjaku i na sedlu samoborske Plješvice. Izvedenje tih radnja u najskorije vrijeme jedan je od glavnih uvjeta za napredak našega društva.

Te će se važne osnove moći samo onda do kraja izvesti, ako se planinarske snage ne cijepaju iz kojekako sitnih i često čisto ličnih razloga, nego naprotiv ako se svi naši planinari slože u jednoj misli i težnji da pozitivnim radom planinarstvo podignemo na što viši stepen sebi na diku a narodu na korist. Završujem sa željom, da HPD u novoj godini pokroči što dalje i da raste i cvate!

(Burni pljesak i povici: Živio!)

Tajnik dr. Zlatko Prebeg čita punomoći pojedinih podružnica i ustanavljuje koliko koja imade glasova.

Podpredsjednik g. Josip Pasarić imenuje perovodom Josipa Vučaka, ovjeroviteljima zapisnika Leopolda Jankovsky i Maksu Drobca, a skrutatorima Stjepana Benčića i Ljudevita Griesbacha. Prima se.

Ad 2. Tajnik dr. Zlatko Prebeg čita svoj izvještaj:

Slavna glavna skupštino!

Razvitak planinarstva u nas stvorio je baš posljednje godine neke zamašite činjenice, i unutar našega društva i van njega, koje će bez sumnje mnogo utjecati na naš planinarski život i njegovu budućnost. Upravo ova godina dosta je značajna za naše planinarstvo, obilata dogodajima, kojima moramo posvetiti osobitu pažnju; jer u koliko je nutarnja konsolidacija — ako i ne potpuno, a ono u dobroj mjeri provedena, u toliko ovi dogodaji zasijecaju, da tako kažem, u izvanju politiku Hrvatskoga planinarskoga društva, u odnosač naprama ostalim našim planinarskim društvima i slavenskim turističkim udruženjima, pa u toj politici treba da naše društvo dobije stalni smjer, koji odgovara njegovoi jakosti i položaju, ali i čuva njegove tradicije skopčane sa pedeset-godišnjim razvitkom hrvatskoga planinarstva.

Već na prošloj glavnoj skupštini izvjestili smo Vas o osnutku Jugoslavenskog Touring-Cluba i o pokušaju, da se taj klub načini kao centrala i vrhovni forum također i za naša planinarska društva; izvjestili smo Vas o konferenciji sazvanoj tim povodom na inicijativu Hrvatskog planinarskoga društva u lipnju prošle godine, gdje su sudjelovala sva naša veća planinarska društva i na kojoj je zaključeno definitivno ostvariti ideju

Saveza planinarskih društava. Mandat za izradbu saveznih pravila dobili su naši delegati sa ovlašću, da do jeseni 1925. sazovu prvi savezni kongres. Budući da su neka društva istakla u pojedinim točkama nacrta pravila svoje mišljenje, to je u svrhu konačne redakcije pravila sazvana od 6. do 8. rujna 1925. konferencija na Plitvičkim Jezerima, na kojoj su sudjelovali uz naše društvo još Slovensko planinarsko društvo, Srpsko planinarsko društvo, Planinsko društvo »Fruška gora« i delegat bosansko-hercegovačkih planinarskih društava. Na toj konferenciji utvrđena su pravila saveza i tako je na našim divnim Plitvičkim Jezerima udaren temelj za medusobnu suradnju naših planinarskih društava. Po tim pravilima svako savezno društvo zadržava potpuno svoju samostalnost i imovinu, svoje ime i organizaciju, a savez ima da se smatra kao reprezentant našega planinarstva naprava oblasti i inozemstvu i kao regulator planinarskog života u našoj državi. Kao osnivačka društva imadu se smatrati Hrvatsko planinarsko društvo, Slovensko planinsko društvo, Planinsko društvo »Fruška gora«, Srpsko planinsko društvo i naknadno Društvo planinara u Bosni i Hercegovini. U svrhu lakše razdiobe rada provedena je teritorijalna podjela rada, prema kojoj imade naše društvo teritorij Dalmacije, Hrvatske i Slavonije (bez Fruške gore), Slovensko planinsko društvo Sloveniju, Srpsko planinsko društvo Srbiju i Crnu goru, Planinsko društvo »Fruška gora« Vojvodinu sa Fruškom gorom, a Društvo planinara u Bosni i Hercegovini Bosnu i Hercegovinu. Sjedište saveza mijenja se svake godine, a prve godine je u Zagrebu. Sa sjedištem saveza mijenja se i savezna poslovница, kojom upravlja ono društvo, gdje je sjedište.

To su u glavnom smjernice saveza. Prvi savezni kongres održao se 17. siječnja o. g. u Zagrebu, gdje su stvoren zaključci glede uspostave željezničke pogodnosti, jednoobraznosti markacija, planinarske propagande u školama i t. d.

Time je odnošaj među našim planinarskim društvima stavljena na realnu osnovu, koja će se — nadamo se — dalnjim radom učvršćivati i donašati dobre plodove. To mi iskreno želimo tim više, jer se zadnjih godina pojavila žalosna dis-harmonija i rascjepkanost u hrvatskom planinarstvu, unesena u nj po članovima naše bivše podružnice »Sljeme«. Žalim, da eto već treće godine moram to pitanje iznašati, žalim tim više, jer je to dokaz, da naši planinarski drugovi nisu još uvijek uvidili, da sijanje mržnje ne donosi dobra ploda, jer nisu još uvijek došli do osvjeđenja, da su razdorom nanesli golemu štetu hrvatskom planinarstvu, jer su razdvojili sile, koje bi

zajedničkim djelovanjem kud i kamo više koristi donijele našemu planinarstvu, nego li zasebni pot hvati malih organizacija bez jakosti. Jer evo rezultata: Uslijed ove akcije »Sljeme« i odcijepljenja od Hrvatskog planinarskog društva, a i zbog ličnih ambicija imademo danas u Zagrebu četiri planinarska društva, koja moraju naravno raditi na istoj svrsi i služiti se jednakim metodama u svom radu, jer planinarstvo nije nogomet, da se može pravilima prekrojivati i nešto nova unašati. Luksus razdjeljivanja mogu si dozvoliti organizacije u velikih naroda, koje broje dvjesto i više tisuća članova, a ne u našim prilikama, gdje se eto stvaraju jedinice sa 100 do 500 članova, koje se moraju boriti kako će isplatiti račun za iskaznice.

Odcijepljenje naše podružnice »Sljeme« provedeno je u listopadu prošle godine sasvim potajno, bez obavijesti i znanja matice, po našem dubokom uvjerenju skroz protupravilno. Medutim se upravna vlast, kojoj smo se na taj postupak potužili i tražili zaštitu, stavila na stanovište, da je likvidaciona glavna skupština »Sljeme« u redu provedena, ne osvrčući se većinom uopće na naše argumente, pa time nije ni naš upravni odbor mogao doći u priliku da osvijetli način, kojim je ta likvidaciona skupština sazvana i provedena. Kod likvidacije imovinskog stanja podružnice došlo je opet do znatnih opreka. Likvidacioni odbor bivše podružnice krati nam uvid u knjige i račune podružnice, stavivši se očito na stanovište, da ono što nam servira, moramo i preuzeti, bez obzira na moralni i pravni princip, koji vrijedi svuda u kulturnom svijetu, da svaka centrala ima i mora imati pravo uvida u poslovanje i knjige svojih podružnica i u slučaju kada se to krati nastane sumnja, da se iz stanovitih razloga hoće izbjegći kontroli. Argumenat, da je za njihovo poslovanje mjerodavan njihov nadzorni odbor, može vrijediti za njih, ali ne za nas, jer ako mi nešto preuzimamo, to hoćemo da znamo i što preuzimamo i kako smo došli do toga stanja naše podružnice, koja nam je u zadnjoj godini ostala na $\frac{1}{2}$ članarine dužna preko Dinara 8.000.—. U toj stvari nije još pala konačna riječ.

Ovo žalosno odcijepljenje naših drugova nije medutim zadržalo napredak i razvitak našega društva. Ono radi dalje vjerno svojim kulturnim tradicijama pojačanom djelatnošću, a uspjesi toga rada nisu izostali.

Članova broj Hrvatsko planinarsko društvo ukupno 8191 i to: matice 5.993, a podružnice 2.198. Porast kod matice naprava prošloj godini iznosi 422 člana, dok je kod podružnica broj članova pao, jer nisu uzete u račun podružnica »Slj-

me«, koja je likvidirala, te podružnice »Risnjak« u Delnicama i »Bedemgrad« u Našicama, koje ne odavaju nikakvoga znaka života, te čemo ih vjerojatno iz naše evidencije posvema ispustiti. Broj podružnica ostao je isti kao i lane, jer se manjak spomenutih triju podružnica nadomjestio osnutkom novih podružnica u Osijeku, Splitu i Šibeniku.

Veći porast članova našega društva sprječava mnogo uz sveopću kriju i pomanjkanje redovite pogodnosti na željeznici, koju smo prošlih godina uživali. Nadamo se, da će neprestanim intervencijama saveza i našega društva napokon uspijeti, da se željeznička pogodnost opet vrati, što je neophodno nužno za propagandu i razvitak našega planinarstva, koje je država dužna podupirati. Jedino lokalna željezница Zagreb-Samobor daje planinarama neprestano pogodnost, pa je ide stoga naročita hvala.

Sveopćim napretkom društva, osnutkom novih sekcija i intenzivnijim radom podružnica, posao se u središnjici tako nagomilao, da uz poslovničke sile moraju odbornici uložiti sve svoje slobodno vrijeme, da se funkcioniranje društvene poslovnice može pravilno odvijati, a moramo priznati, da i mnogi članovi svojski pomažu.

U kolovozu prošle godine osnovana je u krilu matice Foto-sekcija, u rujnu Glazbena sekcija i sekcija za podmladak. Ovih dana ostvaruje se Sekcija za istraživanje špilja, koja je neoficijelno nastupila već na športskoj i planinarskoj izložbi prošle jeseni, sa posebnim odjelom unutar našega društva. Za uredenje te izložbe ide osobita zasluga podpredsjedniku g. Bothetu i odborniku g. Mülleru. Foto-sekcija je pod vodstvom našega marljivoga druga Köröskenya postigla u kratko vrijeme zamjerne rezultate. Održala je nekoliko stručnih predavanja za svoje članove i uvela praktične vježbe u fotografiranju i izradbi fotografija. Na turističkoj izložbi naše kraljevine mjeseca ožujka ove godine u Pragu na velesajmu sudjelovalo je Hrvatsko planinarsko društvo sa svojom Foto-sekcijom, a isto tako na izložbi, što ju je priredila naša podružnica u Bjelovaru i Ferijalni savez u Koprivnici. Sada se upravo šalje krasan fotografski materijal u Split na izložbu Primorskog saveza za unapređenje turizma. Uz to je Foto-sekcija postavila nove ormariće za slike u Zagrebu, Karlovcu i Splitu, te služi i tako propagandi. Početkom ove godine preuzeala je upravu Fotografskog vjesnika, te će tako taj stručni list donašati redovito fotografije naših planina, članke i društvene naše vijesti. Jamstvo, da će Fotografski vjesnik postati doličan drug našemu »Hrvatskom planinaru« leži u tome, što je i ovo ured-

ništvo preuzeo naš odbornik i odličan amater-fotograf prof. dr. Josip Poljak.

Glazbena sekcija organizirala je izvrsno uvježbani zbor mandolinista, koji pod vodstvom agilnoga druga Skopeka nastupa kod izleta i priredba našega društva za razonodu i veselje članova. Pokusi sa pjevačkim zborom morali su se uslijed prezaposlenosti članova privremeno obustaviti, premda je taj zbor obećavao lijep napredak. Sekcija za podmladak počela je u zadnje vrijeme jače djelovati i dobiti će novim pravilnim čvrst temelj za napredak.

Od starih sekcija moramo naročito istaknuti rad naše Putne blagajne, kojoj je od početka na čelu drug Köröskenyi. Njezino djelovanje neda se dosta ocijeniti naročito sada, kada je ukinuta željeznička pogodnost, te je putna blagajna neumorno priredivala izlete na sve strane i tako olakšala članovima posjećivanje naših planina.

Sekcija za markiranje puteva označila je također mnoštvo puteva na Medvednici, Gorskom kotaru i Dinari i obnovila stare markacije pa bi me predaleko vodilo, da to sve nabrajam.

Sekcija za gradnju planinarskog doma i muzeja morala je zaključkom upravnog odbora do dovršenja nadogradnje Tomislava doma obustaviti svoje djelovanje, ali je ipak povećala svoj fond polovicom prihoda ovogodišnje zabave tako, da danas raspolaže sa svotom od kojih D 75.000.—.

Izleti su se priredivali svake nedjelje i blagdana kroz cijelu godinu i na sve strane. Naročita pažnja je naravno posvećena posjećivanju hrvatskih planina, na našem radnom području, a mnogo je izleta priredjeno također u Sloveniju. Osim toga su naši članovi bili također na Midžoru u Srbiji, na bosansko-hercegovačkim planinama, a izvan naše domovine na Monte Rosi, Dolomitima i tirolskim Alpama.

Otvorenjem ličke pruge počelo je Hrvatsko planinarsko društvo jače prodirati u dalmatinske planine, a naročito onda, kada smo uz to mogli posjetiti drage drugove naših najmlađih podružnica u Splitu, Šibeniku i Sinju. Tako su priredena dva velika izleta u Dalmaciju, na Dinaru i na Mosor uz sudjelovanje naših podružnica. Nekoliko je izleta priredeno i na Velebit, te primorske planine. Moram istaknuti, da kod većine izleta sudjeluju mnogo i naše podružnice, pa je uslijed toga kontakt s njima mnogo življ i medusobna veza jača.

Predavanja priredila je matična jedanaest i to:

23. VII. Paravić: Izlet u bosansko-hercegovačke planine.

1. X. Köröskenyi: Razvijetak fotografije; Dr. Jurčić: Važnost oku u fotografiji.

26. XI. Dr. Hirtz: Naše zrnje otrovnice.
 20. XII. Dr. Horvat: O vegetaciji Gole Plešivice.
 21. I. Dr. Kučera: O planinarskim izletima po Štajerskoj.
 11. II. i 26. III. Dr. Pevalek: Iz flore i vegetacije naših planina.
 4. III. Dr. Mayer: O usponu na Mont-Blanc.
 22. IV. Drag. Koranek: O usponu na Stubajske Alpe

11. V. Anny Mayer: Ski-ture u visokim planinama.

20. V. Dr. Poljak: O južnom Velebitu.

Sva su predavanja bila uz diapozitive, a posjet bio je vrlo velik. Time su i društveni sastanci mnogo dobili na vrijednosti. Uz to su članovi maticice i kod nekih podružnica održali vrlo uspješna predavanja uz projekcije.

Moramo istaknuti također važan izlet u svrhu naučnoga istraživanja što su ga poduzeli naši Članovi i učenjaci g. prof. dr. Poljak, prof. dr. Hirtz, dr. Simonović i Ilija Šarinić u južni Velebit u krovu prošle godine. Istražen je golemi dio Velebita u duljini od 160 km od Crnopca do Konjskoga više Karlobaga. Uz vrijedna folkloristička, geoeloska i druga istraživanja uzet je i dragocjen materijal o čobanskoj prakulturi i obavljena su točna mjerena visina velenbitskih vrhova, te je ustanovljeno, da mnoge visine u specijalnim kartama ne odgovaraju. Tako će ova ekskurzija biti od izvanredne važnosti za nauku i planinarstvo, a dr. Hirtz izdati će putopis o tome pohodu južnog Velebita.

Gradevna djelatnost maticice i podružnica bila je ove godine vrlo plodonosna. Već od tri godine projektirana nadogradnja kuće na Slijemenu dovršena je kratko iza prošle naše skupštine. Izvedena je po nacrtima i pod nadzorom našeg odbornika i začasnog člana grad. nadsavjetnika Piščića uz pomoć našega nestora-planinara i začasnoga člana prof. Novotnia. Kuća je povećana za jedan sprat tako, da imade mjesta za preko 70 kreveta; uređene su tri blagovaone, nova kuhinja, kupaona, uveden je vodovod i centralno loženje, te za planinarsku kuću snabdjevena je zbilja osobitim konforom. Odbor nastoju, da što više usavrši nutarnji uredaj, da budu članovi potpuno zadovoljni.

Pitanje opskrbinika također je povoljno riješeno, jer je prijašnja opskrbičica, koja se svojom nesusretljivošću članovima zamjerila, pod kraj listopada otišla; odbor je uzeo novoga opskrbičika Andreja Ušaja, koji se trsi, da gostima udovolji i drži kuću u redu. Ugovor sa prijašnjom opskrbičicom donašao je društву veliku štetu, dočim je

sadašnji ugovor sastavljen na bazi, da odbacuje društvu lijepu dobit, a opskrbičnik također uz to može na svoj račun doći. Kontrola je sa računskim blokovima potpuno provedena.

2. kolovoza 1925. obavljena je »gliha« uz planinarsku zabavu, a svečano otvorene proslavile se 18. listopada uz sudjelovanje nekoliko stotina članova, delegata gradske općine i hrvatskih kulturnih društava. S tim skopčan bio je i drugi dio proslave tisućgodišnjice hrvatskoga kraljevstva (prvi dio izletom u Dalmaciju), te je u slavu toga na predlog dra Prebega zaključkom odbora prozvana ta naša prva i najveća planinarska kuća Tomislavovim domom, u slavu prvoga hrvatskoga kralja.

Po divnom sunčanom danu otvorio je svečanost potpredsjednik g. Mirko Bothe krasnim prigodnim govorom spomenuvši značaj proslave i pozdravivši goste, dok je tajnik dr. Prebeg održao spomen-slovo o postanku kuće, o njenom razvitku i o duši planinara-prirodnjaka, koji su posjećivali kroz pol stoljeća naše draga Sljeme i ovjekovječili se u spomen-knjizi.

Radostan pojav očituje se u aktivnosti naših podružnica. Vidi se, da sjeme, što ga je Hrvatsko planinarsko društvo posijalo diljem naše domovine klijia i niče, da i nježne biljke hvataju čvrst korjen, a mnoge donose već i ploda. Čudne su te naše mladice! Mogli bi skoro da postavimo pravilo: Što je golet veća, to je biljka jača! Pogledajte diljem našeg krša, tamo od Sušaka pa sve do Splita. Naš »Velebit« na Sušaku započinje gradnjom kuće na Obreču i otvara onaj kraj planinara na straži Jadrana. »Runclist« u Lokvama, taj sakriveni cvijetak, skuplja sile da gradi piramidu na Špičunku. Naša gorda »Visočica« proslavila se već. Njezin predsjednik i naš začasni član g. Gojtan, svoj vijek živi za planine! Eto kupuje dvije zidane kuće u Dulibi pod Crnopcem, da ih darežljivo pokloni našemu društvu i privede svrsi planinarstva. Dne 4. listopada bi svečano otvorene tih novih planinarskih domova uz brojno sudjelovanje maticice, podružnice »Visočice«, građanstva, naroda i glazbe. Velebna to bje ujedno slava tisućgodišnjice kod »Gojtanovog doma« kako mu zahvalni članovi dadoše ime. I jedva se svrši to, već on kao dobar predsjednik snuje da iz jedne od tih kuća dobije sredstva za gradnju kuće na Visočici, koja će doskora — znamo sigurno — dominirati ličkom ravnicom. Kad još spomenemo, da podiže sklonište pod Sv. brdom, onda priznajemo, da je zaista izvršio djelo ljubavi prama hrvatskog planinarstvu.

Na skrajnjem jugu našeg dosadašnjeg dopiranja naš »Mosor« u Splitu razbuklio je plamen pla-

ninarstva. Uz posestrime u Sinju i Šibeniku jakim poletom prikuplja Split sve koji vole planine i prirodu, učenjake i omladinu pa otvara na Duhove prvu planinarsku kuću u Dalmaciji — na Mosor-planini. Doduše gosti smo, jer je kuća državna, ali kad smo u njoj smatramo je kao da je naša. Kod tog drugoga pohoda u Dalmaciju proboravili smo nezaboravne časove uživanja ljestvica krša i drugarskog prijema.

Ali i naše pitome gore okitiše se kućama i piramidama. Naši najbliži — naši Samoborci sagradili su na Japetiću »Mesićev dom« što ga podiglo uz veliku pripomoć zaslужnog člana podružnice g. Mesića i posvetili ga 4. listopada, istoga dana kad na Velebitu slavlje proslavismo. Značajan dan za planinarstvo! Sedmicu nakon toga pohrlismo opet u Stubičke toplice, gdje podružnica »Medvednica« otvara na Kapelščaku vidikovac, koji će onome kraju našega Zagorja lijepo poslužiti.

Tek nedavno povratismo se iz pitome Banovine. Na Cepelišu povrh Hrastovice obogatila nas je naša podružnica »Zrin« u Petrinji također čvrstom piramidom, odakle se pogled pruža sve do Gole Plešivice, Medvednice i Moslavacke gore. Ova agilna naša podružnica, kojoj čvrst temelj udari prof. Stahuljak, napreduje svakim danom pod vodstvom sadašnjega predsjednika g. Topljaka i tajnika g. Filjaka.

Treba da i ostale neke podružnice naročito spomenem, jer je svaka od njih doprinjela svoj obol za napredak Hrvatskog planinarskog društva, što izletima, izložbama, predavanjima i manifestacijama.

»Ivančica« u Ivanču spremi da uskriji piramidu na Ivančici; podružnice u Karlovcu, Krapini, Čakovcu, Dugojresi, Vrbovskom, Krasici, Hreljinu, Osijeku i Orahovici pripreduju marljivo izlete i označuju puteve; članovi podružnica u Jastrebarskom i Ogulinu sudjeluju kod većih i manjih izleta; podružnica u Bjelovaru je uz aktivnost u izletima priredila lijepu izložbu u Bjelovaru uz sudjelovanje matice i nekoliko predavanja; nakon zaslужnog osnivača i prvog njezinog predsjednika g. Borovečkoga, koji je premješten iz Bjelovara, preuzima vodstvo prof. Medur i vodi je pravim planinarskim shvaćanjem. »Bjelašnica« u Sarajevu nastavlja rad pojačanom voljom, ponosna što je u romantičnoj Herceg-Bosni član naše organizacije.

Potrebne su poticaja podružnice u Senju, Zlataru, Varaždinu, Crikvenici, Kutini, Sisku, Križevcima i Brodu, pa će im matica posvetiti više vremena, da stupe u kolo svojih radnih posestrima. Podružnice u Delnicama i Našicama su potpuno

prestale s radom, pa ih već ne možemo ubrajati među naše organizacije. Žalostan primjer nešvaćanja je naročito prestanak organizacije u Delnicama, srcu Gorskih kotara, gdje su stvoreni prirodno svi preduvjeti za planinarstvo.

Razumije se po sebi, da su podružnice, koje sam kao prve istakao zbog svoje gradevne djelatnosti, razvile veliku propagandu također predivanjem redovitih izleta, provadjanjem markacija, naučnim predavanjima i t. d., pa je posebice vrijedna spomena izložba na Sušaku prošle jeseni, gdje je »Velebit« nastupio sa intresantnim i dotjerenim slikama i time u građanstvu pobudio veliki interes.

Završujući referat o podružnicama ustanovljenim s veseljem, da u njima bez izuzetka imade matica čvrst oslon, da njihova odanost prema matici nije čin kurtoazije, već da je osnovana na realnoj osnovi uzajamnoga rada i stvaranja u kojoj organizaciji.

Nastavljajući o djelovanju matice spominjem, da je na Stojdragi, tom omiljelom izletištu zagrebačana uredeno sklonište s nekoliko kreveta u školskoj zgradbi. Tamošnji župnik veleč. gospodin dr. Trbojević istinskom ljubavlju dočekuje planinare, a planinari mu se odužuju marljivim posjećivanjem. U rujnu prošle godine proslavimo tako s njime i s narodom na Stojdragi svečanost tisućogodišnjice hrvatskog kraljevstva, kojom prilikom je posvećen kameni križ, kao spomen na tu slavu. Tako isto je društvo sudjelovalo kod proslave 1000-godišnjice u Zagrebu i kod proslave 50 godišnjice Hrvatskog pjevačkog društva »Slobode«.

Namisao uredenja kuće kod kapelice na sv. Jakobu morala se privremeno napustiti zbog toga, što se nismo mogli sporazumiti sa vlasnikom zemljišta.

Ove godine pristupiti će se gradnji dviju planinarskih kuća: između Bijelih i Samarskih Stijena i u sjevernom Velebitu. Te kuće biti će manjega tipa i neopskrbljene budući da u te krajeve ne dolaze planinari u većim grupama. Ministar trgovine i industrije g. dr. Ivan Krajač podijelio je za gradevnu djelatnost društva u više navrata veće potpore, pa mu dugujemo osobitu zahvalnost. Tako će nam biti moguće sagraditi i ove dvije kuće.

Izvršujući zaključke kongresa o pedesetgodišnjici društva konstituiran je odbor za zaštitu prirodnih spomenika i radom toga odbora ispuniti će se osjetljiva praznina, te će se naše prirodne krase staviti pod zaštitu zakona. U odbor su ušli od strane Hrvatskog planinarskog društva gg. profesori dr. Bošnjaka, dr. Hirtz i dr. Ivan Horvat, a od Prirodoslovnog društva dr. Poljak i dr. Pe-

valek. Predsjednik odbora je dr. Hirtz. Ovi naši učenjaci izradili su već elaborat za teritorij Hrvatske, koji će doskora biti predan vel. županima zagrebačke i primorsko-krajiške oblasti u svrhu provedbe naredbenim putem, a kada budu izrađeni elaborati za Bosnu, Hercegovinu i Srbiju predati će sve skupa narodnoj skupštini da zadobije zakonsku sankciju. Pod zaštitu su uzete biljke, korisne životinje, kovine, pećine (s estetskog i prirodoznanstvenog stanovišta) i t. d.

U travnju boravila je kod nas švicarska ekonomsko-geografska komisija radi upoznavanja naše zemlje, pa ih je Hrvatsko planinarsko društvo i »Putnik« vodilo na Medvednicu, gdje su po nama ugošćeni u Tomislavovom domu i na Plitvička Jezera. Kao domaćin i vode fungirali su gg. predsjednik Bothe, odbornici dr. Hirtz i dr. Poljak i ravnatelj Društva za promet stranaca g. Dragomanović.

»Hrvatski planinar« se pod upravom dra Poljaka drži na doličnoj visini i obiluje zanimivim štivom, ali ga članovi slabo podupiru pretplatom, što moram iskreno požaliti.

Dne 13. veljače priredio je društvo u »Sokolu« i »Kolu« vrlo uspјelu redutu, koja je bila najposjećenija zabava ove sezone i donijela lijep dobitak. Dekoracije i uredaj dvorane izveli su iz susretljivosti gg. Černoušek, Šavli i odbornik Müller, što sa zahvalom ističem.

Zaključkom saveznog kongresa obvezano je Hrvatsko planinarsko društvo i ostala savezna društva uvesti iskaznice istoga oblika, pa su te u vrlo ukusnoj opremi od tamnozelenoga platna upravo dogotovljene.

Za zasluge u planinarskom radu odlikovalo je Nj. V. kralj naše članove gg. Novotnia, Pisačića, Bothea i Gojana visokim odlikovanjima.

Smrt je pokosila naše uvažene članove prof. dra Kišpatića, general-intendantu Hrženjaku, koji je naglog smrću preminuo kao planinar upravo kod sljemenske piramide, nadalje trgovce Ivana Wagnera i Bartulića; potonji ostavio je društvu legat od Din. 5.000.—.

Odmah iza prošle glavne skupštine zahvalio se na časti naš zaslužni predsjednik dr. Ivan Krajač, postavši ministrom trgovine i industrije. Nada, da će nam se povratiti, eto se izjavila i tako smo se morali pomiriti sa činjenicom, da smo ga kao predsjednika izgubili, ostavivši nam učjepljenu njegovu ideologiju i njegovo shvaćanje planinarstva kao dragocjeni amanet.

Tokom godine istupili su iz odbora gg. Malivuk, Egi, Szávits-Nossan, Paravić, dr. Jurčić i Balenović. Na njihova mjesto optirani su u upravni odbor gg. dr. Horvat, Vučak, dr. Hirtz, Planić

i Hammel (potonja tri nakiadno istupili). Iz nadzornog odbora istupio je g. Čermak.

Konačno moram da zahvalim svim članovima, koji su bilo kako pomogli u velikom poslu u našoj poslovniči, a naročito gdici Meli Krajčović, te g. Benčiću, koji je sakupio i uredio novinske izvještaje. Osobita hvala ide našega poslovodu gdicu Kozmar. Ona je upravo neumorno svršavala svoje poslove i preko uredovnih sati, pa njezina požrtvovnost u istinu odgovara osjećaju, što ga kao revnu planinarku goji za svoje društvo.

Završujem s konstatacijom, da je Hrvatsko planinarsko društvo važan faktor u životu našega planinarstva, u promicanju prirodnih nauka, u povijesti naše kulture. Na tradicijama našega društva počiva cij napredak hrvatskoga planinarstva. Te su tradicije prokušane i neizbrisive, pa neće nikome uspijeti, da ih omalovaži. S tim tradicijama u srcu i s ljubavlju za hrvatske planine počiće moći našim putem dalje.

Molim slavnu glavnu skupštinu, da primi moj izvještaj na znanje.

Skupština burno aklamira dra. Prebga i gdicu Kozmar, te prima tajnički izvještaj na znanje.

Ad 3. Blagajnik g. Bela Berger izvješćuje o imovinskem stanju društva, o porastu imovine i o zaključnim računima:

Ad 4. U ime nadzornog odbora čita pročelnik g. Stjepan Jerković izvještaj:

Slavna glavna skupštino!

U ime nadzornog odbora čest mi je izvještiti, da smo pratili poslovanje Hrvatskog planinarskog društva, pregledali knjige i zaključne račune te smo sve u redu pronašli. Molimo prema tome, da se upravnom i nadzornom odboru podijeli odrješnica.

U Zagrebu, dne 20. lipnja 1926.

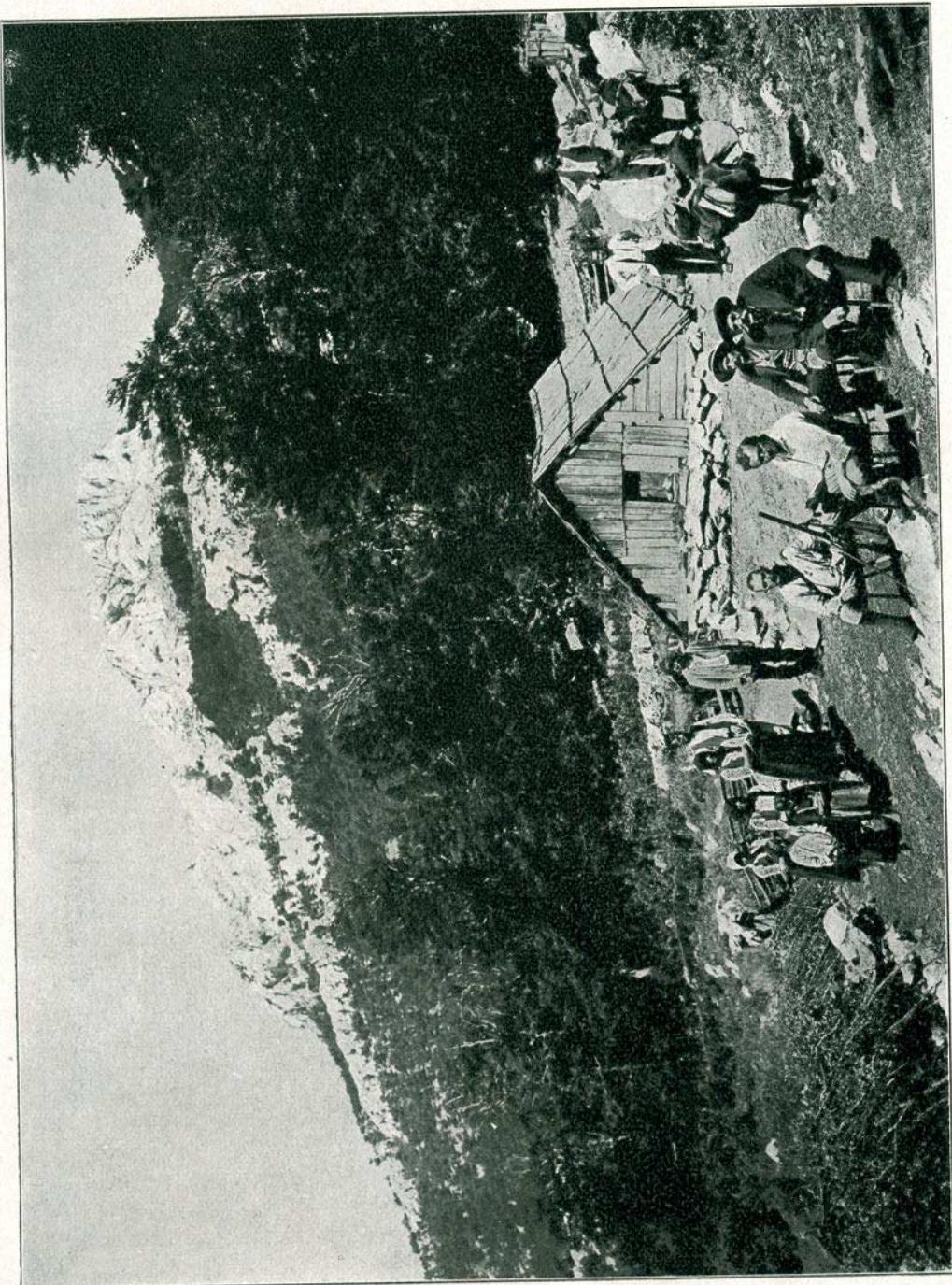
Stjepan Jerković, v. r. Večeslav Zrnc, v. r.

Milan Čermak, v. r.

Na upit predsjedatelja glavna skupština prima jednoglasno izvještaj blagajnika i nadzornog odbora na znanje.

Ad 5. Blagajnik g. Bela Berger obrazlaže, kako je nepraktično do sada bilo da su se proračuni sastavljali od jedne glavne skupštine do druge, a poslovna godina je tekla prema kalendarskoj. Stoga predlaže, da se i proračun od sada uvijek sastavi za narednu kalendarsku godinu tako da bi sada na ovoj glavnoj skupštini imali zapravo dva proračuna: jedan od 1. VII. do 31. XII. 1926., a drugi za poslovnu godinu 1927.

Blagajnik čita jedan, pa drugi proračun i obrazlaže pojedine stavke:

JUŽNI VELEBIT: MILJKOVIĆA STAN POD KRUGOM.

FOTO: DR. R. SIMONOVIĆ.

IMOVINA

DUGOVINA

U ZAGREBU, 31. prosinca 1925.

Predsjednik u z.:

Josip Pasarić, v. r.

Ispitano i u redu pronadjeno

U ZAGREBU, 19. lipnja 1926.

Blagajnik ;
B. Berger, v. r.

Stjepan Jerković v. r.

V Zrnc v r

Milan Čermák v. r.

RASHOD

PRIHOD

	D	p	D	p		D	p	D	p
UPRAVNI TROŠKOVI			75576	21	PRIHODI			195789	64
Najamnine, ogrijev, rasvjeta, plaće, propaganda, putni troš- kovi, uredske potrepštine itd.	75576	21			Od članarine	117734	13		
OTPISI			2109	45	„ upisnine	13990	—		
Od vred. papira	1181	35			„ pravilnika	1079	—		
„ našastara Sljeme	612	30			„ plan. kuće na Sljemenu .	3334	50		
„ knjžnice	314	80			„ noćarine	4348	25		
Ček. računa kod ček. zavoda Budimpešta	1	—			„ društvene publikacije . .	61	50		
Porast imovine u godini 1925.			118103	98	„ znakova	8658	50		
					„ subvencija Min. trg. i ind.	32000	—		
					„ darova	323	30		
					„ kamata	12575	56		
					„ pristup na piramidu na Sljemenu	1684	90		
								195789	64

U ZAGREBU, 31. prosinca 1925.

Predsjednik u z.:

Josip Pasarić v. r.

Blagajnik :

B. Berger v. r.

Ispitano i u redu pronadjeno.

U ZAGREBU, 19. lipnja 1926.

N a d z o r n i o d b o r :

Stjepan Jerković, v. r.

V. Zrnc, v. r.

Milan Čermak v. r.

PRORAĆUN
ZA II. POLUGODIŠTE GODINE 1926.

PRIHOD

RASHOD

	D	p	D	p		D	p	D	p
PRIHODI od			200500	-	RASHODI sa			200500	-
Članarine	50000	-			Plaće namještenika	15000	-		
Članarine podružnica	4000	-			Stanarina i najamni filir	12630	-		
Noćarina u plan. kući na Sljemenu	36200	-			Ogrijev	1500	-		
Planin. kuće na Sljemenu	35000	-			Pisači stroj	2500	-		
Fond za gradnju plan. kuće na Zavižanskoj kosi i Bijelim Stjenama	50000	-			Uredske potrepštine i knjige	4000	-		
Znakovi	4300	-			Rasvjeta	800	-		
Kamati	1000	-			Bolna podpora blag.	500	-		
Pristupnine na piramidu na Sljemenu	1000	-			Predavanja	2500	-		
Fond za grad. plan kuća i sklopnista	10000	-			Društvene edicije	20000	-		
Društvene edicije	9000	-			Propaganda	2000	-		
			200500	-	Potpore foto sekciji	3000	-		
					Potpore putnoj blagajni	3000	-		
					Potpore glazbenoj sekciji	2000	-		
					Društvena knjižnica	2000	-		
					Osiguranje društva. objekata	1000	-		
					Porez i biljezi	3600	-		
					Troškovi uzdržav. „Saveza plan. društva“ S. H. S.	1000	-		
					Potpore podruž. za grad. plan. kuća	20000	-		
					Propaganda za grad. plan. doma	5000	-		
					Gradnja plan. kuće na Zavižanskoj kosi i Bijelim Stjenama	50000	-		
					Razni vjerovnici	36221	-		
					Tiskanice, pošt., sitni troškovi	4000	-		
					Nove izkaznice	7500	-		
					Izvanredni izdatci	749	-		
								200500	-

U Zagrebu, 25. lipnja 1926.

Predsjednik u. z. :

Josip Pasarić v. r.

Blagajnik :

Bela Berger v. r.

PRORAČUN ZA GODINU 1927.

PRIHOD

RASHOD

U Zagrebu, 25 lipnja 1926.

Predsjednik u. z.:
Josip Pasarić v. r.

Blagajnik :
Bela Berger v. r.

Neka objašnjenja traže članovi **Novak, Fürst i Kabiljo**, a daju ih blagajnik i tajnik, te se članovi odgovorom zadovoljavaju.

Podpredsjednik g. **Pasarić** pita da li skupština prima ova predložena proračuna. Prima jednoglasno.

Ad 6. Skupština jednoglasno podijeljuje određenicu upravnom i nadzornom odboru.

Podpredsjednik g. **Pasarić** javlja, da radi vršenja dužnosti u Ljubljani, gdje ima da u ime predsjedništva narodne skupštine prisustvuje otvorenju velesajma, mora sada otići na vlak, pa ne može dalje predsjedati glavnoj skupštini.

(Članovi plješću i burno pozdravljaju g. Pasarića).

Predsjedateljevo mjesto zauzima drugi podpredsjednik g. Mirko Bothe.

Ad 7. Prije odlaska g. Pasarića predlaže **dr. Prebeg**, da se na ispravnjeno mjesto predsjednika Hrvatskog planinarskog društva izabere mnogodišnji zasluzni podpredsjednik i začasni član g. Josip Pasarić.

Skupština uz dugotrajno i veliko odobravanje prima taj predlog per acclamationem i pozdravlja novo izabranoga predsjednika g. Josipa Pasarića, koji na to odlazi.

Ad 8. Podpredsjednik g. Bothe saopće da se ima obaviti izbor na mjesto petorice odbornika kojima je prema ustanovama pravila istekao mandat, a to su gg. Dr. Ivan Horvat, dr. Miroslav Hirtz, Ervin Köröskenyi, dr. Josip Poljak i Stjepan Uršić, te četvorice odbornika, koji su iz odbora istupili i to gg. Dr. Filip Jurčić, Stjepan Planić, Vid Balenović, Stjepan Savits-Nosan i Milan Čermak.

Dr. Prebeg dobiva riječ i saopće da je upravni odbor u sporazumu sa članstvom stvorio zaključak, da glavnoj skupštini predloži, da na ispravnjena mesta u upravni odbor izabere slijedeće članove:

Upravni odbor:

Zvonimir Badovinac, Ćiro Bronić, Dr. Ivan Horvat, Ervin Köröskenyi, Josip Monjac, Dr. Josip Poljak, prof. Vladimir Stahuljak, Viktor Šestina, Vlatko Zenz.

Dobiva riječ član g. prof. **Vid Balenović**, koji sa svog stanovišta razjašnjava kako je došlo do predložene listine i do istupa njegovoga iz odbora. Svaljuje svu krivnju zbog svog istupa iz odbora i istupa drugih odbornika na tajnika dra. Prebeega, kojega žestoko napada i naziva ga inicijatorom četiriju planinarskih društava u Za-

grebu. Smatra da je njegov rad štetan po društvu i spominje svoje djelovanje u društvu, koje je pod kraj jenjalo, jer nije htio dolaziti u poslovnicu zbog dra. Prebege. Spominje list što su ga članovi predali upravnom odboru i tvrdi da je dr. Prebeg nahuškao članove protiv odbornika koji su istupili. Stavlja konkretni predlog, da odstupa dr. Prebeg i Köröskenyi, pa da se na njihova mjesta izaberu: za tajnika g. Benčić, a mjesto g. Köröskenyia g. Hirschl.

Dr. Prebeg odgovara da je iznenaden zbog ovakvog napadaja prof. Balenovića i oprovrjava njegove optužbe. Navada kako g. Balenović nije učinio ništa za sekciju za podmladak i za knjižnicu, što mu je bilo povjereno. Pozivu g. Balenovića da odstupi sa svoga mesta ne će tako dugo udovoljiti, dok smatra da radi u korist Hrvatskoga planinarskoga društva i dok članovi ne osude njegovo tajničko djelovanje. Navada, da su članovi htjeli na glavnoj skupštini ustati protiv nekih odbornika i istaći posebnu listinu. Da se to preprijeći stupio je s članovima u dogovor i savjetovao im, da se najprije obrate pismom na upravni odbor. O tome je referirao podpredsjednik g. Pasariću i još jednom uvaženom članu, dakle je radio s njihovim znanjem. Odbija od sebe da je on inicijator četiriju planinarskih društava u Zagrebu. On je u dobroj vieri — da odtereti maticu — zagovarao osnutak podružnice „Sljeme“, a nije kriv, što je ona pošla drugim putem i što su nastala još tri društva. Time drži da je odgovorio g. prof. Balenoviću i prepustio glavnoj skupštini da prosudi o toj stvari.

G. prof. **Balenović** opravdava svoj rad za podmladak i tvrdi da daci ne smiju sudjelovati u društvima, za koja ne postoji izričita dozvola. On je intervenirao kod tadašnjeg ministra prosvjete g. Radića u toj stvari, ali bez uspjeha, unatoč obećanja. Za knjižnicu tvrdi, da u njoj nema ništa i da je opetovano puta tražio kredit za knjižnicu.

Dr. Prebeg pita povjerenje glavne skupštine ili da li se solidariše sa napadajem prof. Balenovića.

Uz burno odobravanje skupština daje povjerenje dru. Prebegu. Članovi zahtijevaju da se prede dalje na dnevni red.

Dr. Ramljak predlaže, da se ta stvar dokrajči, jer se prepirke imaju riješiti na drugom mjestu, a ne na glavnoj skupštini. Traži da se prede na glasovanje.

Predsjedatelj g. Bothe određuje stanku od 5 časaka, da se članovi dogovore.

Nakon stanke predlaže predsjedatelj g. **Bothe**, da članovi glasuju dizanjem ruku, jer bi se glasovanje ceduljama previše otegnulo. Skupština prihvata taj predlog.

Listina odbora, predložena po dru. Prebegu bude ogromnom većinom prihvaćena (nekoliko članova su se od glasovanja sustegnuli).

Predsjedatelj g. **Bothe** ustanavljuje, da su prema tome u upravnjim odborima na ispraznjena mjesta izabrana gg.:

Upavni odbor:

Zvonimir Badovinac, Ciro Bronić, Dr. Ivan Horvat, Ervin Köröskenyi, Josip Monjac, Dr. Josip Poljak, prof. Vladimir Stahuljak, Viktor Šestina, Vlatko Zenz.

Ad 9. Prelazi se na izbor nadzornog odbora, te budu izabrana gg. Stjepan Jerković, Večeslav Zrnc i Ivan Galian jednoglasno.

Ad 10. Tajnik dr. **Prebeg** čita predloge podružnice »Japetić« u Samoboru.

Dobiva riječ podpredsjednik podružnice »Japetić« g. **Kleščić**, koji obrazlaze prvi predlog t. j. da se na odborske sjednice matice pozovu i predsjednici podružnica, jer je njima stalo do toga, da suraduju što više u radu za Hrvatsko planinarsko društvo i da stupe u što užu vezu sa srednjim odborom. Time će i rad podružnica biti veći i snažniji.

Podpredsjednik g. **Bothe** pozdravlja ovaj predlog jer po tome vidi koliki interes postoji kod naših podružnica za uzajamni rad. Pozivali se nisu predsjednici podružnica na odborske sjednice matice jedino zbog tehničkih poteškoća, što zbog udaljenosti ne mogu prisustvovati sjednicama u Zagrebu. Međutim nastojati će se da se i tome po mogućnosti udovclji — što je i onako u pravilima predvideno — tako, da se barem predsjednici bližih podružnica obavijeste o obdržavanju odborskih sjednica matice.

Gosp. **Kleščić** zahvaljuje, što se taj predlog kani uvažiti i izriče želju, da se barem jedanput četvrtgodišnje sastanu predsjednici podružnica, ako to već ne može biti na svakoj odborskoj sjednici radi udaljenosti.

Predsjednik podružnice »Japetić« g. **Šoić** obrazlaze drugi predlog, da se član podružnice g. Mesić, koji je stekao velike zasluge za kuću na Japetiću izabere začasnim članom Hrvatskog planinarskog društva.

Skupština jednoglasno s odobravanjem prima taj predlog.

Isto tako budu začasnim članovima izabrani na predlog podružnice »Bilogora« njezin utemeljitelj g. Viktor Borovečki, a na predlog podružnice »Zrin« u Petrinji njezin utemeljitelj g. prof. Vladimir Stahuljak, te ih skupština burno aklimira.

Dobiva riječ g. **Loidl** i spominje kako je mnogo zasluga za razvitak društva stekao bivši predsjednik i sadanji ministar dr. Ivan Krajač Njemu mnogo zahvaljujemo, pa predlaže, da mu se sa glavne skupštine odašalje pozdravni brzjav.

Uz veliko klanjanje dru. Krajaču bude predlog jednoglasno primljen.

Na upite g. **Josipa Paravića** glede posjećivanja društvenih sastanaka i djelovanja »Sljemena« orgovara tajnik dr. **Prebeg** i skupština prima odgovor na znanje.

Budući da se ne javlja više nitko za riječ zahvaljuje predsjedatelj g. **Bothe** članovima na odazivu i zaključuje skupštinu u 23.30 sati.

Josip Vučak, v. r. perovodja, **Dr. Zlatko Prebeg**, v. r., tajnik, **Josip Pasarić**, v. r., **Mirko Bothe**, v. r., predsjedatelji. **Leopold Jankovski**, v. r. **Makso Drobac**, v. r., ovjerovoditelj zapisnika.

Sa Plitvičkih jezera. Društvo za uredjenje Plitvičkih Jezera sa Hrv. Planinarskim društvom u Zagrebu povjerilo je izradbu jedne situacione ploče za turistički put Rudopolje—Plitvička Jezera članu g. D. Pauliću, te je prema tome nacrtu član g. Saletto izradio na limenoj ploči vrlo ukusno cijeli nacrt, koji je ovih dana otpoštan na stanicu Rudopolje, gdje će biti ploča izvješena na zgradu pomenute stanice za orientaciju naših planinara. Osim toga je Društvo za uredjenje Plitvičkih Jezera dalo izvjesiti takvu tablu u hotelu Plitvice, a sva donja Jezera biće označena napisnim pločama uz oznaku površine jezerske i visinom nad morem. Kreditom od Din 50.000.— uredjuje kr. Direkcija Šuma na Sušaku puteve i mostove prema ustanovljenom programu Društva za uredjenje Plitvičkih Jezera, a u programu je izvedenje polutunela nad jezerom Osredak i još neke manje radnje oko obala jezerskih. Min. Šuma i Ruda povjerilo je rad oko izradjivanja programa natječaja za regulaciju Plitvičkih Jezera Sekciji uprave kluba Arhitekata, Zagreb.«

Na I. konstituirajućoj odborskoj sjednici H. P. D-a, održanoj nakon 52. redovite glavne godišnje skupštine, dne 12. VII. 1926. konstituisao se središnji upravni odbor kako slijedi: Predsjed-

nik: profesor Josip Pasarić, I. podpredsjednik profesor Dr. Josip Poljak, II. podpredsjednik g. Mirko Bothe, tajnik g. Dr. Zlatko Prebeg, zamjenik tajnika kapetan Josip Vučak, blagajnik Bela Berger, zamjenik blagajnika Viktor Šestina, ekonom profesor Vjekoslav Novotni, zamjenik ekonoma Franjo Saletto st., knjižničar Čiril Branić; gradjevni odbor: gradjevni nadsvjetnik August pl. Pisačić, Hižanovečki i Josip Monjac; sekcija za podmladak i novinstvo g. profesor Vladimir Stahuljak st., izletnička sekcija Vladko Zenz, sekcija za markiranje puteva Slavko Hitzhaller, odbornici: gg. Ervin pl. Köröskenyi, Dr. Ivo Horvat, Dragutin Müller, Zvonimir Badovinac; nadzorni odbor: gg. Stjepan Jerković, Većeslav Zrnc i Ivan Galian.

Kuća na Prekrizju pod Plješivicom. Za planinare osigurano je prenočište kod tamošnjeg žitelja Ivana Mrakužića, s kojim je H. P. D. sklopio ugovor, po kojem imade isti uvijek držati u pripremi i najvećoj čistoći tri lijepa sobe sa krevetima i jednu kuhinju za pripremanje jela. Kuću će opskrbljivati sam vlasnik g. Ivan Mrakužić. Za prenoćenje se plaća po krevetu 7.50 Din., a ako dvojica spavaju na jednom krevetu svaki plaća Din. 3.50.

Polaganje temelj kamena za planinarsku kuću na Obruču (1377 m.) Planinarska svečanost koju je priredila naša agilna podružnica »Velebit« na Sušaku održana je dne 8. VIII. 926. uz veliko sudjelovanje članova središnjice iz Zagreba i njene Glazbene sekcije. Strašno i nezapamćeno nevrijeme nije dopustilo našim mnogobrojnim sudionicima ove rijetke zgodbe, da se popnu na sam vrh Obruča, pa je ova slava sprovedena u zajedničkoj vrlo animiranoj zabavi na kojoj je palo nekoliko vatrenih nazdravica, uza svu zabranu točenja alkohola (taj dan bili su na Sušaku općinski izbori) i utvrđeno bratstvo i planinarska solidarnost svih članova središnjice i podružnice. Kod ove proslave bila su prisutna i naša dva vrlo zaslужna začasna člana: gg. profesor Vladimir Stahuljak str. (bivši predsjednik podružnice »Zrin« u Petrinji) i Viktor Borovečki (bivši predsjednik podružnice »Bilogora« u Biogradu). Kako radnje oko izgradnje ove planinarske kuće vrlo lijepo napreduju očekujemo skoro da ćemo imati prilike ponoviti ovo slavlje na još svečaniji način otvorenjem gotove kuće. Našoj

nádasev poduzetnoj podružnici »Velebit« od sreća čestitamo i želimo sretan uspjeh.

Izleti za podmladak — kojima rukovodi naš neumorni pročelnik sekcije za podmladak g. profesor Vladimir Stahuljak str. vrlo lijepo uspijevaju te ih najtoplje preporučamo roditeljima i skrbnicima, kojima nije moguće da sami povedu svoju djecu u prirodu. Ovi se izleti uvijek na vrijeme objavljaju u svima zagrebačkim dnevnicima, a sve potrebne informacije mogu se dobiti dnevno u društvenoj poslovniči Ilica 37 dvorište lijevo.

Sve želje, preporuke ili informacije mogu se i pismeno zatražiti od H. P. D. pod gornjom adresom.

Društveni sastanci održavaju se svakog četvrtka u Kasinu — Streljana Tuškanac, a po želji večine članova koji podali stanju, počinaju u 8 sati na večer. U zadnje vrijeme održano je nekoliko vrlo uspjelih sastanaka spojenih sa predavanjima, pjesmom i glazbom, pa se pohadjanje članovima najtoplje preporuča.

Foto-sekcija H. P. D. objavljuje, da je izašao iz štampe 4. broj Fotografskog Viestnika te ga članovi sekcije mogu podići u poslovniči H. P. D. Ilica 37. Isto tako je priposlan od Primorskoga saveza za unapredjenje turizma u Splitu, Katalog izložbe fotografija na kojoj je sekcija sudjelovala sa velikim brojem svojih slika, te fi taj katalog mogu preuzeti članovi izlagaci i to gg. Dr. Gojtan, Hitzhaler, Dr. Zlatko Prebeg, Zobundija, Trpinac, Ritzofi, Paravić, Paulić, Köröskenyi K. Novak, Griesbach, Skopek, Horvat, Dugan, Čabrijan, Bronić i Dr. Ivo Horvat.

Putna blagajna H. P. D. koja je uz minimalnu članarinu omogućila ove godine svojim članovima da poduzmu poveći broj vrlo lijepih i najudaljenijih izleta poziva sve članstvo H. P. D., da se čim više začlanjuju u Putnu blagajnu i tako pomognu i sebi i ovoj vrlo koristnoj ustanovi, te da u čim većem broju posjete njenu zavaru, koja se priređuje dne 12. rujna ove godine kod Mlinarice.

Glazbena sekcija H. P. D. umoljava članstvo koje ima ma kakova glazbala i glazbenog dara, da se čim prije začlani i upotpuni već postojeći zbor glazbenika koji vrlo lijepo napreduje.

Naše slike.

Prva slika prikazuje nam diviji i strašni krš u južnom dijelu Velebita nedaleko Tulovih Greda, mjesto, koje se nalazi lijevo ceste Očrovac—Mali Halan t. zv. Vrhprag. Silne stijene krednog kršnika rastrgane u nizove grebena nazubljeni pravim noževima i žlebovima čine onaj pusti i goli krš još strašnjim nego u istinu jest. Kao kontrast ovoj slici je naša druga slika, koja nam prikazuje dio pitomijega velebitskog kraja, stanove i njihov okoliš podno brija Kruga. Slikovitost

ovoga kraja, koji inače leži u visini iznad 1.000 m u šugarskom dijelu Velebita uvećana je lijepom bukovom šumom i dva tri strana, koji pripadaju našim kršnim podgorcima. U pozadini iznad šumice i stanova vidimo obrise brijege Krug (1.342 m), koji svojim drugim krajem leži iznad Šugarške dulibe. Obje slike snimio je naš edlični velebitaš dr. R. Simonović prigodom svoga lanjskoga izleta u taj dio Velebita.

Iz planinarske literature.

Savijanske Alpe. Kocbek. Celje 1926. Pred nama je ukusno opremljena i savjesno izradjena knjiga poznatoga slovenskoga planinarskoga pisca i odličnoga planinara Frana Kocbeka »Savijanske Alpe« što ih je izdala »Savijnska podružnica« SPD. prilikom proslave svoje trideset godišnjice. Ogranom materijal skupljen i obradjen velikim trudom i marom od preko 300 stranica prikazuje nam Savijanske Alpe u svakom pogledu posve iscrpivo tako, da pročitavši Kocbekovu knjigu čitatelj je upućen ne samo u planinarski opis Savijinskih Alpa, nego dobiva jasnu i prijeglednu historijsku, kulturnu i gospodarsku sliku njihovu, što čini da se je pisac uzdigao iznad obične bedekerske forme i time svome djelu podao svečani biljež i uzvišenije mjesto, kako je to bilo i zamišljeno obzirom na samu proslavu svoje tridesetgodišnje opstanka. Sav ogromni materijal razdijelio je pisac u 25 poglavljija, pa u prvim poglavljiva govori o geografskom smještaju Sav. Alpa, zatim o nazivu Kamniške ili Savijanske Alpe, o prvim posjetiocima S. A. pa donaša pobliži prikaz prvih izletnika u S. A. dr. J. Frischaufa i J. Piskernika. U daljem priopćuje neka svoja opažanja i priopćuje postanak i razvitak Savijnske podružnice i njenu kulturnu misiju i nacionalnu borbu sa D. u. Ö. A. V. ističući sve kulturne radenike na tom polju, koji su vazda isticali svoj nacionalni karakter i tako bili jaka pot-

pora samoj podružnici u njenom teškom i napornom radu. U slijedećim poglavljima opisuje penjačke ture S. A. zatim neke rijetkosti prirodne kao »Škaf v Matkovem dolu i Žaganu peč«, opisuje i prikazuje puteve od jedne planinske kuće do druge, lijep članak F. Seidla o krasotama Logarske doline, o Okrešlju i periodičkom zdencu pod Igdom. Zatim obradjuje faunu i floru S. Alpe, pa spilje i ponkive u području S. A. U posljednjim poglavljima posvećuje pisac više pažnje gornjogradskom kraju, gdje je proživio gotovo cijeli svoj vijek, pa u tim poglavljima nalazimo mnogo zanimivih podataka iz života, historije, narodnih običaja, nošnja, načina života, raznih imena gornjogradskog kraja i Solčavske doline. Na koncu dodaje autor svu literaturu o Savijnskim Alpama, razvrstanu prema jezicima u kojima je pisana i to češka, hrvatska, njemačka i slovenska. Djelo je urešeno sa 52 slike što kuća što značajnih tačaka iz Savijinskih Alpa i lijepom panorama slikom na S. A. sa Mokrice.

Djelo zasluguje svaku pažnju koliko sa strane planinarskih toliko i sa strane nacionalno kulturnih krugova pak svima najtoplje preporučamo. Cijena knjizi u ukusno zelenim koricama iznosi 125 dinara i 5 dinara poštarina, a naručuje se u knjižari Goričar i Leskovšek, Celje.

dr. J. P.

SADRŽAJ: Dr. J. Krajač: Rtanj. — Dr. J. Poljak: Gradnja planinarskih kuća na Velebitu. — Društvene vijesti. — (Str. 108.). — Naše slike. (Str. 124.). — Iz planinarska literature. (Str. 124.).

Izdaje »Hrvatsko Planinarsko Društvo« u nakladi »Nakladne zadruge Hrv. Planinara« u Zagrebu. Odgovorni urednik: prof. dr. Josip Poljak.

Tisk: Nadbiskupske tiskare u Zagrebu.